

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN POLİTİK OKURYAZARLIK
DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

Hakan Kuru

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

TEMMUZ, 2020

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren yirmi dört (24) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Hakan

Soyadı : KURU

Bölümü : İlköğretim

İmza :

Teslim tarihi : .../.../2020

TEZİN

Türkçe adı : Ortaokul Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Durumlarının
Değerlendirilmesi

İngilizce adı: Evaluation of Political Literacy Status of Secondary School Students

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Hakan KURU

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Hakan KURU tarafından hazırlanan “Ortaokul Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Durumlarının Değerlendirilmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: (Doç. Dr. Bülent AKSOY)

(Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Başkan: (Prof. Dr. Ufuk KARAKUŞ)

(Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Üye: (Dr. Öğr. Üyesi Ömer TÜRKSEVER)

(Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Bozok Üniversitesi)

Tez Savunma Tarihi: 06/07/2020

Bu tezin Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

.....

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans dönemim boyunca hem eğitim hem de içtimai hayatta benden yardımlarını esirgemeyen, yalnızca bir hoca, bir tez danışmanı değil aynı zamanda bir baba, bir ağabey olarak bizleri çağdaş uygarlık için yetiştiren rind meşrepli, kıymetli tez danışmanım Doç. Dr. Bülent AKSOY'a en kalbi duygularla arz-ı şükranlarımı sunarım.

Yüksek lisans ders dönemimde ve sonrasında; çalışma azmi, bilgisi, beyefendiliği ve nev-i şahsına münhasır hareketleriyle bizlere çalışmayı, bilmeyi ve beyefendi olmayı özendiren kıymetli hocam Prof. Dr. Bahri ATA'ya teşekkürü borç bilirim.

Yüksek Lisans ders döneminde bana kattıklarıyla, güzel hatıralarıyla andığım Prof. Dr. Ufuk KARAKUŞ, Prof. Dr. Turhan ÇETİN, Doç. Dr. Bülent AKBABA ve Doç. Dr. Bahadır KILCAN'a teşekkür ederim.

Tez jürimde yer alan ve önemli katkılarda bulunan kıymetli Dr. Öğr. Üyesi Ömer TÜRKEVER'e teşekkür ederim.

Lisans eğitimim döneminde tanışma şerefine nail olduğum ve bir dokunuş ile hayata bakış açımı değiştiren, fikirlerinden bizleri mahrum bırakmayan ve her daim yanımda olan Dr. Öğr. Üyesi Nilgün DAĞ Hanımefendi'ye teşekkür ederim.

Çoğu zaman yanımda olan ve ne zaman yardıma ihtiyacım olsa mesafe ve sınırlar fark etmeksizin bir yolunu bulup bana yardım eden, hem bir ağabey, hem de kadim bir dost olan kıymetli kardeşim Sadettin ERBAŞ'a en kalbi şükranlarımı sunarım.

En son olarak da maddi manevi desteklerini benden hiç esirgemeyen ve beni hep destekleyen anneannem Fatma KOCABAY ve tüm aileme teşekkürü bir borç bilirim.

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN POLİTİK OKURYAZARLIK
DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

Hakan Kuru
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Temmuz, 2020

ÖZ

Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık düzeylerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu Kütahya il merkezi ve Tavşanlı ilçe merkezindeki özel okullar ve devlet okullarında eğitim gören 627 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak 7’li likert tipi dereceleme ölçeğinde 4 faktör ve 18 maddeden oluşan “Politik Beceri Envanteri” kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizi SPSS 22.0 paket programı aracılığıyla yapılmıştır. Verilerin analizinde t-testi, tek yönlü varyans analizi, Mann Whitney-U testi, Kruskal Wallis H testleri uygulanmış; frekans, yüzde ve ortalama gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık düzeyleri yüksek olduğu ($X=5,78$) bulunmuştur. Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık becerisi “kişilerarası etki” boyutunda cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Buna karşın “ağ yeteneği” boyutunda kadınların lehine, “sosyal kurnazlık” ve “belirgin samimiyet” boyutlarında ise erkeklerin lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Katılımcıların politik okuryazarlık becerileri boyutlarından “kişilerarası etki”, “sosyal kurnazlık” ve “belirgin samimiyet” boyutlarında sınıf değişkenine göre anlamlı farklılığa rastlanmazken “ağ yeteneği” boyutunda ise 6. ve 7. sınıflar arasında 6. sınıflar lehine, 7. ve 8. sınıflar arasında ise 8. Sınıflar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Çalışmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık becerileri; “kişilerarası etki”, “sosyal kurnazlık” ve “belirgin samimiyet” boyutlarında gelir durumuna göre anlamlı bir farklılık tespit edilmezken, “ağ yeteneği” boyutunda 4001TL’den fazla geliri olan katılımcılar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık becerileri tüm alt boyutlarda yaşanan yer değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Katılımcıların politik okuryazarlık beceri ölçeği puanları iletişim becerisi değişkenine göre

“ağ yeteneği” boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. “Kişilerarası etki” boyutunda düşük ve orta iletişim becerileri arasında düşük lehine, düşük ve iyi iletişim becerileri arasında düşük lehine, orta ve iyi iletişim becerileri arasında ise orta lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. “Sosyal kurnazlık” boyutunda düşük ve iyi iletişim becerileri arasında düşük lehine, orta ve iyi iletişim becerileri arasında orta lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. “Belirgin samimiyet” boyutunda ise düşük ve orta iletişim becerileri arasında düşük lehine, düşük ve iyi iletişim becerileri arasında düşük lehine, orta ve iyi iletişim becerileri arasında ise orta lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Araştırmaya katılanların politik okuryazarlık beceri ölçeği puanları okul türü değişkenine göre, “kişilerarası etki” ve “belirgin samimiyet” boyutlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır. “Ağ yeteneği” ve “sosyal kurnazlık” boyutlarında ise özel okullar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına dayanarak politik okuryazarlık becerisinin ortaokul öğrencilerine kazandırılabilmesi için daha fazla üzerinde durulması gerektiği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler : Sosyal Bilgiler Eğitimi, Beceri, Politik Okuryazarlık, Ortaokul Öğrencileri
Sayfa Adedi : 71
Danışman : Doç. Dr. Bülent AKSOY

EVALUATION OF POLITICAL LITERACY STATUS OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS

(M.S. Thesis)

Hakan Kuru

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

July, 2020

ABSTRACT

This study aims to determine the political literacy levels of secondary school students. The research has been carried out in the screening model, which is one of the quantitative research methods. The study group consists of 627 secondary school students studying in private schools and public schools in the city center of Kütahya and Tavşanlı district. “Political Ability Inventory” consisting of 4 factors and 18 items in a 7-point Likert-type grading scale has been used as data collection tool. The analysis of the data obtained has been done through the SPSS 22.0 package program. In the analysis of the data, t-test, one-way analysis of variance, Mann Whitney-U test, Kruskal Wallis H tests have been applied; descriptive statistics such as frequency, percentage and average have been used. According to the results obtained in the research, it has been found that middle school students' political literacy levels were high $X = 5.78$. There has no significant difference between the gender variable in the “interpersonal effect” dimension of the political literacy skills of secondary school students who participated in the research. However, significant differences have been found in favor of women in the dimension of “networking ability” and in favor of men in terms of “social cunning” and “apparent intimacy”. While there is no significant difference between the political literacy skills dimensions of the participants in terms of “interpersonal influence”, “social cunning” and “apparent intimacy” according to the class variable, in the “networking ability” dimension, in favor of 6th grades, 7th and 8th grades there is a significant difference in favor of 8th grades. Political literacy skills of secondary school students participating in the study has no significant difference in terms of “interpersonal effect”, “social cunning” and “apparent intimacy” in terms of income; however, a significant difference has been found in favor of the participants with more than 4001 TL in “networking ability” dimension. The political literacy skills of secondary school students participating in the study has not differed significantly in all sub-dimensions according to

the location variable. According to the political literacy skill scale scores of the participants, there is no significant difference in the “networking ability” dimension according to the communication skill variable. In the “interpersonal effect” dimension, there is a significant difference between low and medium communication skills in favor of low, low and good communication skills in favor of low, and medium and good communication skills in favor of medium. In the “social cunning” dimension, there is a significant difference between low and good communication skills in favor of low, and medium and good communication skills in favor of medium. In the “apparent sincerity” dimension, there is a significant difference between low and medium communication skills in favor of low, low and good communication skills in favor of low, and medium and good communication skills in favor of medium. There is no significant difference in the "interpersonal effect" and "apparent intimacy" dimensions of the participants' political literacy skill scale scores according to the school type variable. A significant difference has been found in favor of private schools in terms of “networking ability” and “social cunning”. Looking at the results of the research, it has been suggested that there should be more focus on political literacy skills, especially for middle school students.

Key Words : Social Studies Education, Skill, Political Literacy, Secondary School Students

Page Number : 71

Supervisor : Assoc. Prof. Bülent AKSOY

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZ	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	4
1.2.1. Alt Problemler	4
1.3. Araştırmanın Amacı	4
1.4. Araştırmanın Önemi.....	5
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	6
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
1.7. Tanımlar.....	6

BÖLÜM II.....	8
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	8
2.1. Politika	8
2.2. Okuryazarlık	11
2.3. Politik Okuryazarlık	14
2.4. Sosyal Bilgilerde Politik Okuryazarlık.....	18
2.5. İlgili Araştırmalar	21
BÖLÜM III	26
YÖNTEM.....	26
3.1. Araştırmanın Modeli	26
3.2. Çalışma Grubu	26
3.3. Verilerin Toplanması.....	29
3.4. Veri Toplama Araçları	29
3.5. Verilerin Analizi	30
BÖLÜM IV	32
BULGULAR VE YORUM	32
4.1. Araştırma Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	32
4.2. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	45
4.3. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	46
4.4. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	48
4.5. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	49
4.6. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	51
4.7. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	52
BÖLÜM V	55
SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER	55

5.1. Sonuç	55
5.2. Öneriler	59
KAYNAKLAR.....	61
EKLER.....	66
EK 1. Ferris'in Politik Beceri Envanteri.....	67
EK 2. Ölçek Kullanım İzni	69
EK 3. Araştırmanın Uygulaması İçin Onaylanan İzin Belgesi	70
Ek 4. Araştırmanın Uygulaması İçin Okullara Yazılan İzin Yazısı	71

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>Politik Okuryazarlık ile İlgili Kavramlar</i>	18
Tablo 2. <i>Sosyal Bilgilerin Özel Amaçları</i>	19
Tablo 3. <i>6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Etkin Vatandaşlık Ünitesi Kazanımları</i>	19
Tablo 4. <i>Ortaokul 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Politik Okuryazarlık ile İlgili Kavramlar</i>	20
Tablo 5. <i>Ortaokul 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Politik Okuryazarlık ile İlgili Kavramlar</i>	20
Tablo 6. <i>Ortaokul 8. Sınıf İnkılap Tarihi Ders Kitabında Politik Okuryazarlık ile İlgili Kavramlar</i>	21
Tablo 7. <i>Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı</i>	27
Tablo 8. <i>Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı</i>	27
Tablo 9. <i>Katılımcıların Gelir Durumuna Göre Dağılımı</i>	27
Tablo 10. <i>Katılımcıların Yaşanılan Yere Göre Dağılımı</i>	28
Tablo 11. <i>Katılımcıların İletişim Becerilerine Göre Dağılımı</i>	28
Tablo 12. <i>Katılımcıların Okul Türüne Göre Dağılımı</i>	28
Tablo 13. <i>Katılımcıların Politik Beceri Envanterine Verdikleri Cevaplara İlişkin Betimsel Veriler</i>	32
Tablo 14. <i>Politik Beceri Envanterine İlişkin Ağ Yeteneği Boyutu Katılımcı Görüşleri Dağılımı</i>	33
Tablo 15. <i>Politik Beceri Envanterine İlişkin Kişilerarası Etki Boyutu Katılımcı Görüşleri Dağılımı</i>	37

Tablo 16. <i>Politik Beceri Envanterine İlişkin Sosyal Kurnazlık Alt Boyutu Katılımcı Görüşleri Dağılımı</i>	40
Tablo 17. <i>Politik Beceri Envanterine İlişkin Belirgin Samimiyet Alt Boyutu Katılımcı Görüşleri Dağılımı</i>	43
Tablo 18. <i>Politik Beceri Envanteri Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı İçin Mann Whitney-U Testi Sonuçları</i>	45
Tablo 19. <i>Politik Beceri Envanteri Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Farklılığı İçin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları</i>	47
Tablo 20. <i>Politik Beceri Envanteri Puanlarının Gelir Durumu Değişkenine Göre Farklılığı İçin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları</i>	48
Tablo 21. <i>Politik Beceri Envanteri Puanlarının Yaşanılan Yer Değişkenine Göre Farklılığı İçin Mann Whitney U Testi Sonuçları</i>	50
Tablo 22. <i>Politik Beceri Envanteri Puanlarının İletişim Becerisine Göre Farklılığı İçin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları</i>	51
Tablo 23. <i>Politik Beceri Envanteri Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin Mann Whitney-U Testi Sonuçları</i>	53

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

%	Yüzde
AY	Ağ Yeteneği
BE	Belirgin Samimiyet
f	Frekans
KE	Kişilerarası Etki
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
N	Katılımcı Sayısı
p	Anlamlılık Düzeyi
Sd	Serbestlik Derecesi
SK	Sosyal Kurnazlık
SPSS	Statistical Package for Social Sciences
TDK	Türk Dil Kurumu
U	Mann Whitney U
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
X	Aritmetik Ortalama
X^2	Kruskal Wallis H

BÖLÜM I

GİRİŞ

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Siyaset, genel olarak insanlığı ve toplumların tamamını ilgilendiren, içtimai hayat ve toplum içerisinde insanların hayatını düzenleyen normların yapılması, bu normların korunması ve gerektiği takdirde de bu normların değiştirilmesi için gerçekleştirilen faaliyetler bütünüdür (Heywood, 2018, s. 25). Memleketlerin idaresiyle, yönetimiyle alakalı gerçekleştirilen eylemlerin siyasetin konusu olduğu söylenebilir (Çınar, 2019, s. 11). Politika kavramının da eş anlamlı kelimesi olan siyaset bir ülkede yöneticilerin yetkilerini kullandıkları her alanda, hep birlikte ya da kişisel olarak uygulamaya geçirdikleri görüşlerin tümü, politika, özel yönetme yönetimi, egemen olma biçimi, hükümetin kimi alanlarda uyguladığı yöntem, çıkarları dikkatlice kurnazca kollamaya yönelik davranış biçimi demektir (Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, 1986, s. 10608).

Politika, devletin etkinliklerini amaç, yöntem ve içerik olarak düzenleme ve gerçekleştirme esaslarının bütünü, siyaset, siyasa demektir (Türk Dil Kurumu [TDK], 2018). Platon, politikanın ancak somut bir incelemeye konu olabileceğini belirtirken, Aristoteles'e göre ise politikaya son derece gerçekçi bir şekilde yaklaşılmalı ve insanları olmaları gerektiği gibi değil, oldukları gibi değerlendirmek gerekmektedir (Tokatlı, 1980, s. 29).

Okuryazarlık, okuması yazması olan, öğrenim görmüş kimse demektir (TDK, 2018). Ancak dünyadaki okuma yazma seviyesinin artışı ile bu kavramın anlamında farklılıklar meydana gelmiş ve son yıllarda okuryazarlık kavramı, temel düzeyde okuma-yazma anlayışını aşmış, yaşamda ihtiyaç duyulan alanlarla ilgili becerilere sahip olma ve bu becerileri kullanma

anlamına gelmektedir (Kuş, 2013, s. 208). Gelişen ve teknolojik olarak da ivedi bir şekilde ilerleyen dünyada bu gelişmeler ışığında ortaya çıkan alanlar okuryazarlık kavramı ile birleştirilerek yeni kavramlar türetilmektedir. Örneğin, bunlardan bazıları teknoloji okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, ekonomik okuryazarlık gibi kavramlardır. Politik okuryazarlıkta bunlardan biridir.

Politik okuryazarlık kavramı ile ilgili farklı tanımlar bulunmaktadır. Bu tanımlardan bazıları şöyledir; siyasal kurumları ve hükümeti tanımlamak veya analiz etmek değil, bir hakka sahip olmak ve sorumlulukları kullanabilmekle alakalıdır (Bochel, 2009, s. 1-2). Aktif, bilgili, eleştirel ve sorumlu vatandaşların yetiştirilebilmesi için politik okuryazarlık eğitiminin önemli bir yeri vardır (Crick, 1998, s. 11). Politik okuryazarlık, etkili birer vatandaş olarak bireylerin rollerini yerine getirebilmek için politik süreç ve konuları bilmesi ve bireyler tarafından bunların kavranması olarak tanımlanabilir (Denver ve Hands, 1990; Wormald'dan aktaran Kuş, 2013, s. 208). Politik okuryazarlık yalnızca politik bilgiye sahip olmak demek değil, politik bilgi, politik beceri ve politik değerlere de sahip olmakla da ilgilidir. Politik okuryazar bir vatandaşın bu bilgi, beceri ve değerleri toplumsal yaşamda aktif bir şekilde kullanması, başkalarının bakış açılarını anlaması, onların kendisini etkilemek istediklerini fark etmesi ve onlara ahlaki cevaplar verebilir olması gerekmektedir. Aksi takdirde bilgili bir izleyici olarak kalacak ve bu bilgi, beceri, değerleri aktif bir biçimde kullanmadığı için politik okuryazar bir vatandaş olamayacaktır (Fyfe'dan aktaran Kuş, 2003, s. 208). Politik açıdan bilinçli vatandaşların yetiştirilmesi için insanların önyargı ve abartılardan uzak, farklı kanıt parçalarını analiz edebilen, kaynakları tartan ve sonuçlara ulaşabilen ve sorunları araştırmak için beceriler geliştirebilecek özelliklere sahip olmaları gerekmektedir (Kershaw'dan aktaran Maitles, 1997, s. 2-3).

Politik katılım, politik konularda bilgi sahibi olmadan bilinçli bir şekilde gerçekleştirilmesi zor olabilir. Muhakkak ki politik okuryazarlık becerisine sahip vatandaşların politik katılım gerçekleştirmeleri daha muhtemel olacaktır. Politik katılımın 3 psikolojik faktörle yakından ilgili olduğunu belirtilmiştir. Bunlar, bilişsel yetenek, kişilik kontrolü ve bireyin dışa dönüklük yapısıdır. Elbette bu belirtilen özellikleri gelişmiş insanların politik katılım göstermeleri daha menfi olacaktır (Dawes, 2014, s. 888-889). Günlük hayatta politika, yaşantının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Sosyal hayatın nasıl işlediğini anlamamız için eleştirel düşünme becerisine ve temel politik bilgilere sahip olmak gerekir. Bu nedenle erken yaşlar çocukların demokrasinin işlevleriyle tanıştırılmasının en ideal olduğu yaşlardır. Bu beceri ve bilgilere sahip olmak için öğrencilere erken yaşlardan itibaren politik eğitim

verilmelidir. Politik okuryazar bir birey yetiştirmek ile ilgili önemli bir problem; öğrenciye okullarda politikanın süreçleri ve dinamikleri hakkında çok az şey öğretiliyor olmasıdır. Öğrencilere, politikanın doğrudan ya da dolaylı yollardan herkese dokunduğu ve herkesin hayatını etkilediği yeterince gösterilmelidir. Politikanın özündeki tanımı tartışmadır. Birçok eğitimci sınıf ortamında politikayla ilgili konuları tartışmaktan çekinir. İlköğretimden itibaren sistemli bir politika eğitimi gençlere seviyeli ve tutarlı tartışabilmeyi, farklı düşüncelere saygılı olmayı öğretecektir. Bu süreçte öğrenciler gerekli olan politik bilgiye de sahip olmuş ve bunu içselleştirmiş olacaklardır (Tarhan, 2015, s. 651). Son gelişmeler ve çalışmalar ışığında politik okuryazarlık tüm dünyada önemli bir konuma gelmiştir. Yalnızca demokratikleşme sürecindeki ülkelerde değil demokratikleşme dönemini çok uzun zaman önce tamamlamış ülkelerde de politik okuryazarlık eğitime ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun sebebi genç nüfusun aklını çelen birçok fikir ve düşünceler yer almaktadır (Kuş, 2013, s. 209).

Son yıllarda, politik okuryazarlık ve vatandaşlık hakkında daha geniş tartışmalarla bağlantılı olarak, yenilenmiş kaygılar görüldü. Bu kaygılardan en önemlisi gençlerin politik katılım düzeylerindeki algılanan gerileme endişesidir (Bochel, 2009, s. 1-2). Bu sebeptir ki öğrencilere genç yaşlarından itibaren politik okuryazarlık becerisi kazandırılmalıdır. Öğrencilere politik okuryazarlık becerisi kazandırılması için okullardaki buna en uygun ders sosyal bilgiler dersidir. Çünkü sosyal bilgilerin tanımına bakıldığında zaman, sosyal, kültürel, siyasal değer aktarımı ve toplumsallaşma açısından elverişli bir alan olarak görülmesi ve bu nedenle eğitim sistemi içerisinde önemli bir rol verilmesi nedeniyle sosyal bilgilerin ne olduğu, hep tartışmalı ve çatışmalı bir alan olmuştur (Aslan, 2016, s. 4). Sosyal bilgiler öğretiminin temel amacı, öğrencinin günlük yaşamında karşısına çıkabilecek sorunlara çözüm üretilebilecek yeterliliğe ulaşmasını sağlamaktır. Sosyal bilgiler bu amacına ulaşabilmek için siyaset bilimine büyük oranda ihtiyaç duymaktadır. Zira siyaset bilimi öğrencinin yaşam boyu kullanacağı temel bir kısım bilgileri, kavramları konu almaktadır. Bu noktada siyaset biliminin temel kavramları içerisinde yer alan devlet, hükümet, otorite, cumhuriyet, anayasa, yasa, politik, sistem, politik kurumlar, demokrasi sosyal kontrol, mutlakiyet, güç, vatandaşlık, kamuoyu vb. terimlerinin önemi açıktır (Sarısaman'dan aktaran Akhan, 2011, s. 10). Politik okuryazarlık ile bilgi okuryazarlığı arasında bağlantı vardır ve ikisinin de üzerinde durulduğu bir müfredat ile dersleri yeniden yapılandırarak öğrencilerin daha fazla politik okuryazar olmalarını sağlanabilir (Alexander, 2009, s. 11).

Öğrenciler temel politik kavramları anladığında, politik fikirler ve kurumlar hakkında daha fazla bilgi sahibi olurlar. Politik kuramda, özgürlüğün, iktidarın ve otoritenin farklı görüşleri, alternatif siyasal sistemlerin ve değişim programlarının inşasına yol açmıştır. Kavramlar, kurumların ve fikirlerin ayrılmaz bir parçasıdır. Politik okuryazarlık ile ilgili kavramlar öğrencilerin politik fikirler, terimler ve kurumlar hakkında bilgi sahibi olmasını sağlar ve daha karmaşık ve eleştirel düşünceye kapılarının kilitlerini açmaları için onlara anahtar vermiş olur. Böylelikle, öğrencilerin temel kavramları bir başlangıç noktası olarak, gündelik hayatlarında kullanarak keşfetmeleri için onlara fırsat sunulmuş olur. Crick'in Raporu 'nda politik okuryazarlıkla ilgili başlangıç noktası olarak kabul edilebilecek bazı anahtar kavramları yer almaktadır (Douglas, 2002, s. 6).

1.2. Problem Cümlesi

Ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık beceri düzeyleri nedir?

1.2.1. Alt Problemler

1. Ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık beceri düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
2. Ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık beceri düzeyleri sınıf düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık beceri düzeyleri aile gelir durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
4. Ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık beceri düzeyleri yaşadıkları yere göre farklılaşmakta mıdır?
5. Ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık beceri düzeyleri iletişim düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
6. Ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık beceri düzeyleri okul türlerine göre farklılaşmakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin, sosyal bilgiler öğretim programında yer alan becerilerden biri olan politik okuryazarlık becerilerinin belirlenmesi hedeflenmektedir. Bu

hususla da ortaokul düzeyinde en önemli ders sosyal bilgiler dersleridir. Sosyal bilgiler öğrenme alanları içinde yer alan “Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanı bu amaca hizmet etmektedir. Öğretim programında politik okuryazarlık becerisi 6. sınıf, etkin vatandaşlık öğrenme alanı içerisinde verilmektedir. Bu araştırmanın amacı da ortaokul öğrencilerinde politik okuryazarlık beceri düzeylerini belirlemeye yöneliktir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Politik okuryazarlık, etkili birer vatandaş olarak bireylerin rollerini yerine getirebilmeleri açısından politik süreç ve konulara hâkim olması ve bireyler tarafından içselleştirilerek günlük yaşamlarında bunu aktif bir şekilde kullanmaları durumudur. Politik okuryazarlık becerisine sahip bireylerin aynı zamanda politik bilgi, politik beceri ve politik değerlere de sahip olması ve bunları aktif bir şekilde kullanması beklenmektedir. Bireyin kendisinin, vatanın ve milletin çıkarlarını gözetmek için politik okuryazarlık becerisine sahip olarak bu süreçte dahil olması gerekmektedir. Bu beceri de öğrencilere en iyi eğitim yoluyla kazandırılabilir. Türk eğitim sistemi içerisinde ortaokul düzeyinde öğrencilere politik okuryazarlık becerisinin kazandırılması hususunda en uygun ders sosyal bilgiler dersleridir. Bu araştırma sosyal bilgiler programının becerileri içerisinde yer alan politik okuryazarlık becerisinin kazandırılması konusunda öngörülen hedeflere ulaşılmasına ve sosyal bilgiler dersinin öğrencilerin politik okuryazarlık durumlarının gelişip gelişmediğine ilişkin veri kaynağı oluşturacak olması bakımından önemlidir.

Tarhan (2015) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının politik okuryazarlık görüşleri isimli çalışmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının politik okuryazarlık ile ilgili görüşlerini tespit etmek amaçlanmıştır. Faiz (2016) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının siyaset okuryazarlık durumları isimli çalışmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının siyaset okuryazarlık düzeyleri belirlenmek istenmiştir. Kara ve Tangülü (2017) Sosyal bilgiler öğretim programında hukuk ve politik okuryazarlığı üzerine bir durum incelemesi isimli çalışmada sosyal bilgiler öğretim programında hukuk ve politik okuryazarlığı üzerine bir durum çalışması amaçlanmıştır. Çınar (2019) Coğrafya lisans öğrencilerinin politik okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi isimli çalışmada coğrafya lisans öğrencilerinin politik okuryazarlık düzeylerini belirlemek ve politika okuryazarlığını oluşturan bilgi-duyuşsal eğilim-davranış bileşenleri üzerinde bazı değişkenlerin etkisini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Bu çalışmada ise ortaokul öğrencilerinin, sosyal bilgiler öğretim programında yer alan becerilerden biri olan politik okuryazarlık becerilerinin durumu ölçülmüş ve politik okuryazarlık durumları belirlenmiştir. Bu çalışma, politik okuryazarlık ile ilgili yapılan diğer çalışmalara göre çalışma grubu açısından da fark gözetmektedir.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırmaya katılan bütün ortaokul 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin ölçekte yer alan maddelere samimi ve doğru yanıtlar verdikleri varsayılmıştır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. 2018-2019 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.
2. Türkiye’de Kütahya il merkezinde 2 devlet okulu 2 özel okul ve Tavşanlı ilçe merkezinde yer alan 1 devlet ve 2 özel okulda eğitim gören ortaokul 6. 7. ve 8. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır. 5. Sınıfta da Sosyal Bilgiler dersi olmasına rağmen bu araştırmaya 5. Sınıfların dahil edilmemesinin sebebi, politik okuryazarlık becerisinin 6. Sınıftan itibaren verilmesidir.
3. Ferris vd. (2005) tarafından geliştirilen ve geçerlik güvenirlik çalışması yapılan politik beceri envanteri kullanılmıştır.

1.7. Tanımlar

Politik Okuryazarlık: Etkili birer vatandaş olarak bireylerin rollerini yerine getirebilmek için politik süreç ve konuları bilmesi ayrıca bireyler tarafından bunların kavranmasıdır (Bochel, 2009, s. 1-2). Politik okuryazarlık yalnızca politik bilgiye sahip olmak demek değil; politik bilgi, politik beceri ve politik değerlere de sahip olmakla da ilgilidir. Politik okuryazar bir vatandaşın bu bilgi, beceri ve değerleri toplumsal yaşamda aktif bir şekilde kullanması, başkalarının bakış açılarını anlaması, onların kendisini etkilemek istediklerini fark etmesi ve onlara ahlaki cevaplar verebilir olması gerekmektedir. Kısacası politik okuryazar bir vatandaşın bilgili bir izleyici değil aktif bir katılımcı da olması gerekmektedir (Fyfe’dan aktaran Kuş, 2003, s. 208).

Ağ Yeteneği: Farklı insan topluluklarını yahut farklı sosyal çevreleri kullanma, kolayca arkadaşlık kurabilme, güçlü ve faydalı ittifaklar veya koalisyonlar kurabilme, karşısına çıkan

fırsatları değerlendirebilme veya yeni fırsatlar yaratma hususlarında ustalık gösterebilmektir (Ferris vd., 2005).

Kişilerarası Etki: Bir bireyin, çevresindekileri kolayca etkileyebilmesi ve oldukça inandırıcı olabilmesi durumudur. Kişilerarası etki seviyesi güçlü olan kişiler içtimai hayatta önemli bir nüfuz sahibi olmakta güçlük çekmemektedirler ve hedeflerine ulaşabilmek için de farklı durumlara farklı tepkiler vererek esneklik gösterebilmektedirler (Ferris vd., 2005)

Sosyal Kurnazlık: Bir kişinin iyi bir gözlem yeteneğine sahip olması, istediğinde dikkatleri üzerine çekebilmesi, farklı sosyal çevrelere fevkalade şekilde uyum sağlayabilmesi, içtimai hayattaki insan davranışlarını doğru bir şekilde kavrayabilmesi ve yorumlayabilmesidir. Sosyal kurnazlığa sahip olan bir bireyin farkındalık seviyesinin güçlü olması ve ayırt edebilme kabiliyetine sahip olması beklenmektedir (Ferris vd., 2005).

Belirgin Samimiyet: Özgün, dürüst ve gerçekliğe sahip olması ya da bunlara sahipmiş gibi görünmesidir. Bu yüzden belirgin samimiyet, güvenleri kazanmak hususunda oldukça etkili bir yere sahiptir. Ayrıca etkileme teşebbüsünün başarılı olup olamayacağı durumu belirgin samimiyet seviyesinin yüksekliğine bağlıdır. Çünkü, belirgin samimiyet, insanları yahut kitleleri etkileyip, fikirlerini daha da pekiştirme ya da değiştirip ikna etme hususunda fevkalade etkili bir yere sahiptir (Ferris vd., 2005).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Politika

Politik kavramı “politika ile ilgili, siyasi, siyasal” ve “Antik Yunanistan’da sitenin yetki alanına giren şeye denirdi.” Politika ise bir devlette yöneticilerin belirli bir alanda uygulamaya geçirdikleri görüşlerin tümü, hükümetin yönetiminde izlenen yol, hükümetin belirli bir alandaki tutumu, herhangi bir konuda izlenen yol, yöntem, bir amaca ulaşmak için karşıdakinin zayıf noktalarından yararlanarak, duygularını okşayarak işini yürütme demektir. Aristoteles’e göre politika ise tüm öbür bilimlere yol göstermesi bakımından arşitektonik bir bilimdir, yani bilimlerin ilkidir (Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, 1986, s. 9465). Bu yüzden politikayı diğer bilimlerden üstün bir yere koyan Aristoteles insanın “politik bir hayvan” olduğunu, insanlığın çevresini ve doğasını tanıyıp keşfedebilmesi hususunda politik örgütlenmeye ihtiyaç duyduğunu ileri sürmektedir (Alatlı, 2014, s.167). Politik felsefenin ya da politika biliminin asıl kurucusu Sokrates veya Platon değil, Aristoteles’tir (Strauss, 1978, s. 22). Politika, devletin etkinliklerini amaç, yöntem ve içerik olarak düzenleme ve gerçekleştirme esaslarının bütünü, siyaset, siyasa demektir (Türk Dil Kurumu [TDK], 2018). Politika kavramının eş anlamlı kelimesi olan siyaset ise bir ülkede yöneticilerin yetkilerini kullandıkları her alanda, hep birlikte ya da kişisel olarak uygulamaya geçirdikleri görüşlerin tümü, politika, özel yönetme yönetimi, egemen olma biçimi, hükümetin kimi alanlarda uyguladığı yöntem, çıkarları dikkatlice kurnazca kollamaya yönelik davranış biçimi demektir (Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, 1986, s. 10608). Siyaset, genel olarak insanlığı ve toplumların tamamını ilgilendiren, içtimai hayat ve toplum içerisinde insanların hayatını düzenleyen normların yapılması, bu normların korunması ve gerektiği takdirde de bu normların değiştirilmesi için gerçekleştirilen faaliyetler bütünüdür (Heywood, 2018, s. 25). Yunanca kökenli olan politika; “halkın iyiliği için bir şeyler yapma sanatıdır.” Türkçe’de ki siyaset kelimesi ise Arapça’dan “asilzade”

kelimesinden gelmektedir. Bu bize Batı ve Doğu dünyalarının arasındaki politik algının nereye dayandığını göstermektedir. (Yetkin'den aktaran Dağ, Sözel ve Sel, 2015, s. 1887). Politika sözcüğü her ne kadar Antik Yunan'da ortaya çıkmış bir sözcük olsa da politika olgusunun tarihi, insanlık tarihi kadar eskidir. Mezopotamya, Antik Mısır ve hatta taş devri toplumlarında bile politika izlerine rastlanmaktadır (Arnhart, 2013, s. 25). Antik Yunan'da Polis başlı başına bir politik modeldir ve bu politik model de şehirde yaşayan herkesin şehir işleriyle ilgili, alakalı olması beklenmektedir. Davranışları bu beklentileri karşılamayan vatandaşların ilgisiz ve ahmak oldukları kanısına varılmaktadır. Antik Yunan'da ki bu polislerde politika, günümüzdeki gibi çoğulcu, yarışmacı olmamakla beraber, herkesi kapsayan bir durum da değildir. Poliste yalnızca seçkin bir zümrenin politika yapma hakkı vardır ve bu zümre ya da sınıf, poliste yaşayan çok küçük bir nüfusu temsil etmektedir. Aristo, politikayı, “en anlamlı ve en yüce insan faaliyeti.” olarak tanımlamaktadır. Antik Yunan'dan günümüze gelindiğinde politikanın anlamı ve kapsamı da metamorfizmaya uğramıştır (Yayla, 2014, s. 13). Antik Yunan'dan önce içtimai düzenden bahsedilecek olursa karşımıza gelenek çıkmaktadır. Bu gelenek dinsel mitler üzerine kurulu bir gelenektir. Lakin Sokrates'in yaşadığı dönem Atina'sı ise vatandaşların, içtimai düzeni kurmak ve sürdürmekle vazifeli olduğu, kamusal işlerle alakalı fikir alışverişlerinin yapılmasının desteklendiği bir dönemdir. Atina'da bir kamusal alan olan Agora'da vatandaşlar politik konuları tartışmışlardır. Görüldüğü üzere Atina, rasyonel, gerçekçi politikanın ortaya çıktığı yerdir (Arnhart, 2013, s. 25). Politikanın genel kabul görmüş tek bir anlamı olmamakla birlikte, düşünürler ve filozoflar politika hakkında çeşitli tanımlamalar yapmışlardır. Politika, kısaca devletin, memleketin ve insanların yönetimi demektir. Bir otoritenin kurumlarıyla birlikte işleyişini ifade etmektedir. David Easton politikayı, “Maddi ve manevi değerlerin otoriteye dayalı dağıtılması sürecidir.” sözleriyle tanımlamaktadır (Fedayi, 2015, s. 3-4). 20. yüzyılın siyasi ve askeri tarihine damga vuran Alman Şansölyesi Adolf Hitler'e göre ise politika, “Bir milletin dünyadaki varlık mücadelesini yürütme sanatıdır” (Yayla, 2014, s. 14). Politika, belirli bir çevrede ve alanda takip edilen yol ve bu yolda sergilenen tutumların bütünüdür. Ayrıca politika, devleti olduğu kadar toplumu da yönetme sanatıdır (Çeçen, 1996, s. 29-35). Politika bir sanattır ve bu sanat en baştan en sona kadar tüm şartlar ve durumlardan ve faydalanmayı gerektirir (Tokatlı, 1980, s. 144). Politika konusunda ilginç tanımlar da mevcuttur. Onlardan birkaçı şöyledir: “Masaldaki sfenk gibidir politika: Muammasını açıklamayanları parçalayıp yutar” (Tokatlı, 1980, s. 193). “Para verine insanların ortaya sürüldüğü bir oyundur politika.” “Yüksek politika, sağduyunun büyük işlere uygulanmasından başka bir şey değildir.” “Kaderde ne demekmiş? Politika dururken!”

“Her devletin politikası, coğrafyasında saklıdır” (Tokatlı, 1980, s. 209). “Bizim tüm bilimimiz halkın gösterilerini gözlemeye, diyeceklerini bellemeye, yapacaklarını yorumlamaya dayanır. Halka sormak: Bizim için bütün felsefe bütün politika İşte budur” (Tokatlı, 1980, s. 240). “Politika, arzu edilen ile mümkün olanı uzlaştırma sanataatıdır” (Tokatlı, 1980, s. 284). “Politika, başlangıçta, insanları, kendilerini ilgilendiren şeylere karışmaktan alıkoyma sanatı olmuştı. Sonraki dönemde, buna, insanları anlamadıkları şeyler üzerinde karar vermeye zorlama sanatı eklendi” (Tokatlı, 1980, s. 306). Politika, insanın çoğulluğu realitesine dayanan bir süreci yönetme durumudur. Politika, farklı insanların bir arada yaşaması ve birliği ile ilgilenir. İnsanoğlu geçmişten bu yana kendisini, mutlak bir farklılık kaosunda bulunan ya da soyutlanan belli başlı ortak noktalara göre siyasi olarak örgütler. Tanrı hem insanı hem de aileyi yaratmıştır. Siyasal örgütlenmenin de çekirdeği aileden başlamaktadır. Bu durum da politikanın özünün sapmasına olanak sağlayacak nedenlere yol açabilir çünkü aileler, içinde akrabalık duygusu getirmesi neredeyse kaçınılmaz olan, yabancı bir dünyada sığınılacak bir yer ve güçlü kaleler olarak kurulur. Bu arzu, politikanın temel sapkınlığına yol açar, çünkü temel çoğulluğun kalitesini ortadan kaldırır, ya da akrabalık kavramını getirerek onu kaybeder. Politika, insanoğlu arasında ortaya çıkmıştır ve tam da bu sebeple de tamamen insanoğlunun dışındadır. Bu yüzden gerçek bir politik madde yoktur. Politika, insanoğlu arasında oluşan ve ilişki olarak kurulan şeylerde ortaya çıkmaktadır. “Politikanın görevi, Tanrı’nın yarattığı gibi gerçeğe saydam bir dünya oluşturmaktır” (Arend, 1993, s. 93-96). Sokrates’in de bu konuyu onaylayan bir görüşü olduğu bilinmektedir. Çünkü Sokrates’e göre politika, doğa ile teamül arasındaki ayrımdır. Politik hayat, doğa ile ne kadar uyumlu olursa o kadar iyidir (Arnhart, 2013, s. 16). Hayat müşterek ve insanoğlu hayatını devam ettirebilmek için birbirine ihtiyaç duyan bir canlıdır. Politika da bu yüzden mutlak bir zorunluk olarak ortaya çıkmaktadır. Çünkü politikanın görevi; yaşamı en geniş manasıyla korumaktır. Bu minvalde düşünüldüğü vakit politika insanlık tarihinin başlangıcından itibaren insanın olduğu her yerde var olmuştur ve de her zaman var olacaktır. Aristoteles ve Yunanlılara göre politika, aslında bir amaç veya bir araç değildir. Ayrıca politika; tam olarak özgürlük demek de değildir ancak polisin özgürlüğünü kullanması için yapılan ilkel bir liberalleşme olarak algılanmaktadır (Arend, 1993, s. 114-117). Uzun ve kökü bir tarihi olan politika, en eski medeniyetlerden beridir var olup, beynelmilel bir özellik taşımakla birlikte, içtimai değerlerin dağıtılması ile ilgili bir görüş, bir çatışma ve bir iktidar mücadelesidir. Lakin politika, her zaman bir çatışma olarak kalmayıp, bir uzlaşma sanatına da dönüşmektedir. Politika, 1) Hükümet Etme Sanatı Olarak Politika, 2) Kamusal Hayat Olarak Politika, 3) Uzlaşma ve Uyum Olarak Politika ve

4) Gücün ve Kaynakların Dağıtımı Olarak Politika olmak üzere 4 farklı boyutta tezahür edebilmektedir (Fedayi, 2015, s. 4-5). Şehir ve insan, politikanın temel unsurları olmakla birlikte klasik politika ya da klasik siyaset felsefesinin de ana temasıdır. Modern politik felsefe, klasik politik felsefenin üzerine inşa edilmiş ve dönüşüm bu temel üzerinden başlamıştır. Ancak politikanın ortaya çıkışıyla birlikte klasik politik felsefe anlaşılmaz ise, meşru olan dönüşümü anlamak tam olarak mümkün olmayacaktır. Lakin günümüzde klasik felsefeye dönüş yapmak çağın ve değişen, gelişen dünyanın yapısına göre değerlendirildiğinde mümkün değildir. Modern politik felsefeye bakacak olursak, onun da ideolojilere yenik düştüğünü söylemek yanlış olmayacaktır (Strauss, 1978, s. 1-2).

2.2. Okuryazarlık

Okuryazarlık, “okuması yazması olan, öğrenim görmüş kimse” demektir (TDK, 2018). Okuryazarlık kavramı, geçmişten bu yana bazı anlam değişikliklerine uğramış bir kavramdır. Önceleri, dünyadaki okuma yazma düzeyinin bugünkü kadar yüksek seviyede olmamasından kaynaklı olarak okur yazar olma durumunu ifade etmektedir. Ancak dünyadaki okuma yazma seviyesinin artışı ile bu kavramın anlamında farklılıklar meydana gelmiş ve son yıllarda okuryazarlık kavramı, temel düzeyde okuma-yazma anlayışını aşmış, yaşamda ihtiyaç duyulan alanlarla ilgili becerilere sahip olma ve bu becerileri kullanma anlamına gelmektedir (Kuş, 2013, s. 208). Okuryazarlık kavramı ilk ortaya çıktığında yalnızca okuma yazma bilen insanları anlatmak için kullanılan bir kavram iken zaman içerisinde değişime ve gelişime uğramıştır. Günümüzde ise okuryazarlığın eski geleneksel anlamı olan okuma yazma bilmenin de ötesinde okuduğunu hem anlama hem de anlamlandırma, aynı zamanda da anlamlandırılan yeni bilgileri belirli bir süreç içerisinde günlük yaşamda aktif bir şekilde kullanmak icap etmektedir. Bu da işlevsel bir okuryazarın yapması gereken şeydir. Hiç şüphe yok ki değişen zaman çoğu şey de olduğu gibi okuryazarlık kavramının da sürekli güncellenmesine, metamorfizmaya uğramasına sebebiyet vermektedir. Kil tabletlerden, bilgisayar tabletlere kadar gelen süreçte okuryazarlığın değişimi ve gelişimi muhakkak önemli bir anlam ifade etmektedir. Bugünden yarına gidildikçe, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda ve teknoloji ilerledikçe de bu değişimin ve gelişimin ilelebet devam edeceği aşikardır (Çakmak, 2013, s. 2-19). Okuryazarlık içtimai bir girişimdir. Okuryazarlığın sağlanabilmesi ve artırılabilmesi için gerekli ortam ve şartlar yaratılarak, uygun stratejiler geliştirilmelidir. “Okuryazarlık, bir ilişkiler ve yapılar demetidir, insanın içselleştirerek deneyimlerine aktardığı devingen bir

sistemdir” (Sanders, 2013, s. 6). Okuryazarlık, insanın kendisini, çevresini, dünyasını ve hatta tüm evreni kavrama ve anlamlandırma çabasının, sürecinin bir parçasıdır. Bilgi, beceri ve sosyal normları kavrayıp, anlamlı bir bütün haline getirip kuşaktan kuşağa aktarılıp iletilmesinde de okuryazarlık önemli bir yer tutmaktadır. Kısacası, günümüzde hayatı anlamak ve anlamlandırmak için bir araç haline gelmiş olan okuryazarlık, aynı zamanda bireylerin gündelik yaşamın da hemen hemen her alanında aktif bireyler haline gelmelerini amaçlamaktadır. Unesco ise 1970’li yıllarda literatüre işlevsel okuryazarlık kavramını sokmuştur. Buna göre işlevsel okuryazarlık, içtimai, kültürel ve sosyal yaşamın içinde bireyin kendisini ifade edebilme becerisini kazanmış olması olarak ifade edilmektedir. İşlevsel okuryazarlığın normal bir okuryazarlıktan farkını şöyle anlatmak doğru olacaktır. İnsanların günlük yaşamında resmi bir evrak işini kendi başına halledebilmesi işlevsel okuryazar olduğunu gösterirken, bunu kendi başına gerçekleştiremiyor olması da okuryazar olmadığı manasına gelmemektedir. İşlevsel okuryazar olan bir bireyin günlük yaşamında aktif bir katılımcı, kendi başının çaresine bakabilen bir insan olması gerekmektedir. Eski geleneksel anlamındaki tekil olarak okuryazarlık kavramı, disiplinler arası bir üst anlam kazanarak genişlemiştir (Altun, 2005, s. 2-8).

Wells (1987) okuryazarlık tanımı için 4 boyutlu bir taksonomi oluşturmuştur. Bunlar sırasıyla şu şekildedir:

- 1) Edimsel Okuryazarlık (The Performative): Bu boyut genel anlamıyla bir kodlama aşamasıdır. Alfabe, yazım ve nokta ile işaretleri veya herhangi bir yazılı işaret sistemi vasıtasıyla iletilen iletinin sese dökülmesi ve anlaşılması durumudur,
- 2) İşlevsel Okuryazarlık (Functional): Belli başlı bir içtimai hayat içerisinde, o toplumun bir ferdi olarak gündelik hayatın yazı dilini içeren talepleriyle başa çıkabilmektir. Bir iş başvurusunda bulunabilme veya haritadan yol takibi yapabilme gibi beceriler bu boyutta kabul edilmektedir. Ayrıca işlevsel okuryazarlık boyutu, edimsel okuryazarlık boyutunun da genel bir komutu olarak değerlendirilmektedir,
- 3) Bilgilendirici Okuryazarlık (Informational): Bilginin kaydedildiği ve depolandığı bu boyutta aynı zamanda kişinin öğrenilen bilgiye de ihtiyaç duyulduğu zaman ulaşabilmesi istenmektedir,
- 4) Bilgi Kuramı Okuryazarlığı (Epistemic): Dilin etkin bir şekilde kullanılmasının istendiği bu boyutta, aynı zaman da keşif, yaratıcılık ve eleştirel düşünme gibi becerilerin de eş zamanlı olarak kullanılması istenmektedir.

Cummins ve Sayers (1997) ise okuryazarlığı 3 farklı boyutta incelemişlerdir. Bunlar, işlevsel okuryazarlıklar, kültürel okuryazarlıklar ve eleştirel okuryazarlıklardır. Buna göre:

- 1) İşlevsel Okuryazarlık: İnsanların sosyal, içtimai ve iş yaşantılarında kendi kendilerine yetebilmeleri ve süreçlere aktif olarak katılım gösterebilmelerini ifade etmektedir. İnsanların; ilerleyen zaman, gelişen teknoloji ve değişen toplum ve beraberinde yaşanacak olan müspet veya menfi her durumun üstesinden gelebilmesi ve o toplumsal düzene ayak uydurabilmesi beklenmektedir,
- 2) Kültürel Okuryazarlık: Belirli bir toplumda, o toplumun sanatını, edebiyatını, müziğini, medyasını algılayabilmek ve sosyal etkileşimi sağlayabilmek için gerekli olan bilgi, beceri ve deneyimlere sahip olma sürecinin sağlıklı olarak gerçekleştiği süreci ifade etmektedir,
- 3) Eleştirel Okuryazarlık: İnsanların, toplumdaki güç ve kaynakların dağılımını analiz etmesi beklenerek, yazı dilinin bu sürece etki ve katkılarının değerlendirildiği bir süreçtir. Ayrıca görüldüğü üzere de politik bir tarafı temsil etmemekle birlikte, politika süreciyle de güç ve kaynakların dağılımı hususunda en yakından ilgilenen okuryazarlık türüdür (Cummins ve Sayers, 1997, s. 88-89).

Yola çıkarken yalnızca okuma ve yazma bilme durumunu anlatan okuryazarlık, günümüze gelene kadar geçirmiş olduğu değişim ve gelişim ile birçok beceriye sahip olma durumunu da beraberinde getirmiş, böylelikle çok geniş bir çerçeve ortaya koymaya başlamıştır. Bir takım uzmanlara göre okuryazar olarak kabul edilecek kişilerde bulunması gereken beceriler şunlardır:

- Çevreyi anlamlandırabilme ve bireysel anlamları oluşturabilme;
- Gerçekleri görebilme, konuşabilme ve ifade edebilme;
- Güncel bilgi ve becerilere sahip olabilme;
- Edinilen bilgiyi kullanabilme, davranışlara yansıtabilme ve yeni düşünceler üretebilme;
- Sistemleri kullanabilme, birleştirebilme ve bundan yeni anlamlar ortaya koyabilmelidir (Street, Gee ve Morrow'dan aktaran Adalar, 2019, s. 26).

Geçmişten bu yana anlamı genişleyen ve birçok disiplini de kapsayan okuryazarlık kavramını Ortega Y Gasset'in "ihtisaslaşma barbarlığı" adını verdiği kavram üzerinden de değerlendirmek gerekir. İhtisaslaşma barbarlığı, üniversitelerde kültür eğitimi yerine bilimselliğin daha ön plana çıkarılması sonucunda ortaya çıkan sorundur. Ortega,

bilimselliği ön plana çıkarmak için, kendi toplum ve kültürüne yabancı kalan insanların yaptıkları işlerde faydalı olamayacağını söylemektedir. Aslında Ortega, ihtisaslaşma barbarlığı tabiri ile eski bilim insanlarının birçok farklı disiplin hakkında bilgi birikim sahibi iken, günümüz bilim insanlarının yalnızca bir disiplin hakkında ya da bir disiplinin bir bölümü hakkında ihtisaslaşıp, kendisini tüm konularda veya diğer disiplinlerde de fikir yürütebilecek bir bilim insanı yerine koymasını eleştirmektedir (Aydoğdu, 2018, s. 143-144). Günümüzde kullanılan anlamıyla okuryazarlığa bakıldığında zaman, okuryazarlık da farklı disiplinler ile birlikte geniş bir yelpazeye yayılmıştır. Okuryazarlık, bir nevi ihtisaslaşmadır denilebilir. Okuryazarlık ile ihtisaslaşma arasında yakın bir bağ kurulabilir. Yani bir insan ne kadar çok ihtisaslaşırsa okuryazarlık seviyesi de bir o kadar artacaktır. Ya da bir insanın okuryazarlık seviyesi ne kadar çok artarsa, ihtisaslaşma durumu da bir o kadar artmaktadır denilebilir.

Gelişen ve teknolojik olarak da ivedi bir şekilde ilerleyen dünyada bu gelişmeler ışığında ortaya çıkan alanlar okuryazarlık kavramı ile birleştirilerek yeni kavramlar türetilmektedir. Örneğin, bunlardan bazıları teknoloji okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, ekonomik okuryazarlık gibi kavramlardır. Politik okuryazarlıkta bunlardan biridir.

2.3. Politik Okuryazarlık

Birçok farklı tanımı olan politik okuryazarlık kavramı ile ilgili bazı tanımlar şöyledir; siyasal kurumları ve hükümeti tanımlamak veya analiz etmek değil, bir hakka sahip olmak ve sorumlulukları kullanabilmekle alakalıdır (Bochel, 2009, s. 1-2). Aktif, bilgili, eleştirel ve sorumlu vatandaşların yetiştirilebilmesi için politik okuryazarlık eğitiminin önemli bir yeri vardır (Crick, 1998, s. 11). Politik okuryazarlık, bilgi, beceri ve değerler yoluyla öğrenilen bir beceridir. Öğrencilere bir vatandaş olarak kamusal hayatta kendilerini nasıl etkin kılmaları gerektiğini öğretmek temel esastır. Öğrencilerin, kamusal alandan nasıl etkilendikleri, kamusal alanı nasıl etkilediklerinin üzerinde durulmaktadır. Kamusal alandan kastedilen ise şunlardır:

- Politik süreçler,
- Ekonomi,
- Siyasi kurum ve kuruluşlar,
- Yerel ve ulusal gruplar (Crick, 1998, s. 41-42).

Politik okuryazarlık, etkili birer vatandaş olarak bireylerin rollerini yerine getirebilmek için politik süreç ve konuları bilmesi ve bireyler tarafından bunların kavranması olarak tanımlanabilir (Denver ve Hands, 1990; Wormald'dan aktaran Kuş, 2013, s. 208). Politik okuryazarlık yalnızca politik bilgiye sahip olmak demek değil, politik bilgi, politik beceri ve politik değerlere de sahip olmakla da ilgilidir. Politik okuryazar bir vatandaşın bu bilgi, beceri ve değerleri toplumsal yaşamda aktif bir şekilde kullanması, başkalarının bakış açılarını anlaması, onların kendisini etkilemek istediklerini fark etmesi ve onlara ahlaki cevaplar verebilir olması gerekmektedir. Aksi takdirde bilgili bir izleyici olarak kalacak ve bu bilgi, beceri ve değerleri aktif bir biçimde kullanmadığı için politik okuryazar bir vatandaş olamayacaktır (Fyfe'dan aktaran Kuş, 2003, s. 208). Politik açıdan bilinçli vatandaşların yetiştirilmesi için insanların önyargı ve abartılardan uzak, farklı kanıt parçalarını analiz edebilen, kaynakları tartan ve sonuçlara ulaşabilen ve sorunları araştırmak için beceriler geliştirebilecek özelliklere sahip olmaları gerekmektedir (Kershaw'dan aktaran Maitles, 1997, s. 2-3). Politik okuryazarlık, sosyal ve içtimai hayatı anlamlandırmak ve gündelik hayattaki politik süreçler hakkında bilgi sahibi olarak bu süreçlere dahil olmak olarak da tanımlanabilir (Selanik Ay ve Yavuz, 2016, s. 36).

Vatandaşlık eğitiminin de önemli yapı taşlarından biri haline gelen politik okuryazarlık günümüzde daha da önemli bir olgu haline gelmiştir. Politik okuryazarlık ile aslında aktif bir vatandaş yetiştirmek hedeflenmektedir (Pike, 2007'den aktaran Dağ, 2012, s. 112). Politik okuryazarlık vatandaşlık eğitiminin hedeflerinden olmakla birlikte, politik süreçlere katılım yönünden de oldukça fazla bir öneme sahiptir (Osborne, 2000'den aktaran Dağ, 2012, s.115). Bir ülkede vatandaşların kurumlara katılabilmesi, toplumsal olaylarda bilinçli ve toplum yararına uygun bir şekilde boy gösterebilmesi, politik süreçlerde bilinçli ve aktif bir biçimde yer alabilmesi ve bunların yanında toplum ile bütünleşebilmesi için politik okuryazarlık durumlarının yüksek ve gelişmiş olması gerekmektedir (Dağ, 2012, s. 115).

Politik okuryazarlık becerisine sahip olan bir vatandaşın yahut bir bireyin ulusal-milli değerlerin yanında beynelmilel demokratik değerlere de vâkıf olarak demokratik süreçlere bilinçli, farklı görüşlere hoşgörülü yaklaşması beklenmektedir. Politik okuryazar vatandaşlar ya da bireylerden, kendi haklarını bilip, savundukları kadar, başkalarının ve toplumun haklarını da savunmaları istenmektedir (Şan, 2019, s. 220). Politik okuryazar becerisine sahip kişiler demokratik değerleri benimsemeli, günlük yaşamında ve politik süreçlerde kullanabilmeli ve demokratik değerleri koruyup, ona sahip çıkabilmelidir. Ayrıca politik süreçlere bilinçli ve aktif bir katılımcı olarak katılıp, doğru olmadığına inandığı

şeyleri değiştirme çabasında olmalıdır. Tabiki bunu yaparken demokratik değerler ve hoşgörü çerçevesi altında, kurallara uygun olarak yapmalıdırlar (Şan, 2019, s. 225).

Politik okuryazar bir vatandaşın sahip olması gereken üç önemli boyutu vardır. Bunlardan ilki politik bilgiye sahip olmak yani bilişsel boyut, ikincisi politik süreçlere aktif katılım için gerekli beceriler, üçüncüsü ise demokratik ve politik süreçlerin gerektirdiği evrensel değerlerdir (Kuş, 2019, s. 452). Politik katılım, politik konularda bilgi sahibi olmadan bilinçli bir şekilde gerçekleştirilmez. Muhakkakki politik okuryazarlık becerisine sahip vatandaşların politik katılım gerçekleştirmeleri daha muhtemel olacaktır. Politik katılımın 3 psikolojik faktörle yakından ilgili olduğunu belirtmiştir. Bunlar, bilişsel yetenek, kişilik kontrolü ve bireyin dışa dönüklük yapısıdır. Elbette bu belirtilen özellikleri gelişmiş insanların politik katılım göstermeleri daha menfi olacaktır (Dawes, 2014, s. 888-889). Görüldüğü üzere politik okuryazarlık toplumsal gelişime katkı sağlaması hususunda oldukça önemli bir yer tutmaktadır lakin toplumsal olaylarda söz söylemek, toplumsal gelişimi sağlamak isteyenlerin öncelikli olarak bireysel gelişimlerini tamamlamaları gerekmektedir. Politik okuryazarlık, hem bireysel gelişim hem de toplumsal gelişim için oldukça önemli bir beceridir (Şan, 2019, s. 225).

Günlük hayatta politika, yaşantının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Sosyal hayatın nasıl işlediğini anlamamız için eleştirel düşünme becerisine ve temel politik bilgilere sahip olmak gerekir. Bu nedenle erken yaşlar çocukların demokrasinin işlevleriyle tanıştırılmasının en ideal olduğu yaşlardır. Bu beceri ve bilgilere sahip olmak için öğrencilere erken yaşlardan itibaren politik eğitim verilmelidir. Politik okuryazar bir birey yetiştirmek ile ilgili önemli bir problem; öğrenciye okullarda politikanın süreçleri ve dinamikleri hakkında çok az şey öğretiliyor olmasıdır. Öğrencilere, politikanın doğrudan ya da dolaylı yollardan herkese dokunduğu ve herkesin hayatını etkilediği yeterince gösterilmelidir. Politikanın özündeki tanımı tartışmadır. Birçok eğitimci sınıf ortamında politikayla ilgili konuları tartışmaktan çekinir. İlköğretimden itibaren sistemli bir politika eğitimi gençlere seviyeli ve tutarlı tartışabilmeyi, farklı düşüncelere saygılı olmayı öğretecektir. Bu süreçte öğrenciler gerekli olan politik bilgiye de sahip olmuş ve bunu içselleştirmiş olurlar (Tarhan, 2015, s. 651).

Son gelişmeler ve çalışmalar ışığında politik okuryazarlık tüm dünyada önemli bir konuma gelmiştir. Yalnızca demokratikleşme sürecindeki ülkelerde değil demokratikleşme dönemini çok uzun zaman önce tamamlamış ülkelerde de politik okuryazarlık eğitimine ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun sebebi genç nüfusun aklını çelen birçok fikir ve düşünceler yer

almaktadır (Kuş, 2013, s. 209). Son yıllarda, politik okuryazarlık ve vatandaşlık hakkında daha geniş tartışmalarla bağlantılı olarak, yenilenmiş kaygılar görüldü. Bu kaygılardan en önemlisi gençlerin politik katılım düzeylerindeki algılanan gerileme endişesidir (Bochel, 2009, s. 1-2). Bu sebeptendir ki öğrencilere genç yaşlarından itibaren politik okuryazarlık becerisi kazandırılmalıdır. Öğrencilere politik okuryazarlık becerisi kazandırılması için okullardaki buna en uygun ders sosyal bilgiler dersidir. Çünkü sosyal bilgilerin tanımına bakıldığında, sosyal, kültürel, siyasal değer aktarımı ve toplumsallaşma açısından elverişli bir alan olarak görülmesi ve bu nedenle eğitim sistemi içerisinde önemli bir rol verilmesi nedeniyle sosyal bilgilerin ne olduğu, hep tartışmalı ve çatışmalı bir alan olmuştur (Aslan, 2016, s. 4). Sosyal bilgiler öğretiminin temel amaçlarından biri, öğrencinin gündelik yaşamında karşısına çıkabilecek sorunlara çözüm üretebilecek yeterliliğe ulaşmasını sağlamaktır. Sosyal bilgiler bu amacına ulaşabilmek için siyaset bilimine büyük oranda ihtiyaç duymaktadır. Zira siyaset bilimi öğrencinin yaşam boyu kullanacağı temel bir kısım bilgileri, kavramları konu almaktadır. Bu noktada siyaset biliminin temel kavramları içerisinde yer alan devlet, hükümet, otorite, cumhuriyet, anayasa, yasa, politik, sistem, politik kurumlar, demokrasi sosyal kontrol, mutlakıyet, güç, vatandaşlık, kamuoyu vb. terimlerinin önemi açıktır (Sarısaman'dan aktaran Akhan, 2011, s. 10). Politik okuryazarlık ile bilgi okuryazarlığı arasında bağlantı vardır ve ikisinin de üzerinde durulduğu bir müfredat ile dersleri yeniden yapılandırarak öğrencilerin daha fazla politik okuryazar olmalarını sağlanabilir (Alexander, 2009, s. 11).

Öğrenciler temel politik kavramları anladığında, politik fikirler ve kurumlar hakkında daha fazla bilgi sahibi olurlar. Politik kuramda, özgürlüğün, iktidarın ve otoritenin farklı görüşleri, alternatif siyasal sistemlerin ve değişim programlarının inşasına yol açmıştır. Kavramlar, kurumların ve fikirlerin ayrılmaz bir parçasıdır. Politik okuryazarlık ile ilgili kavramlar öğrencilerin politik fikirler, terimler ve kurumlar hakkında bilgi sahibi olmasını sağlar ve daha karmaşık ve eleştirel düşünceye kapılarının kilitlerini açmaları için onlara anahtar vermiş olur. Böylelikle, öğrencilerin temel kavramları bir başlangıç noktası olarak, gündelik hayatlarında kullanarak keşfetmeleri için onlara fırsat sunulmuş olur. Crick'in Raporu 'nda politik okuryazarlıkla ilgili başlangıç noktası olarak kabul edilebilecek bazı anahtar kavramları yer almaktadır (Douglas, 2002, s. 6).

Bunlar:

Tablo 1

Politik Okuryazarlık ile İlgili Kavramlar

Temsil
Katılım
Vatandaşlık
Hükümet, Temsilci, Sorumlu, Parti, Meclis Anayasası
Güçler Ayrılığı, Egemenlik
Meşruiyet
Hesap Verebilirlik
Eyalet
Dejenerasyon
Üniter, Federal
Yasama, Yürütme, Yargı
Baskı, Etkilemek
Lobi Oluşturma
İdeoloji

Douglas, A. (2002). Educating for Real and Hoped For Political Worlds: Ways Forward in Developing Political Literacy. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.461.8017&rep=rep1&type=pdf> sayfasından erişilmiştir.

2.4. Sosyal Bilgilerde Politik Okuryazarlık

Ana politika kategorisi toplumun kendisi olmasına rağmen, ana eğitim kategorisi toplum içindeki bireydir. Her ne kadar politika, toplumlar arasındaki gerilimi bilse de, birey ile toplum arasındaki gerilimin farkında değildir. Bununla birlikte, eğitim birey ve toplum arasındaki gerilimin farkındadır ve aralarında bir denge kurmaya çalışır. Politika bir yönetim aracı olsa da aynı zamanda eğitim şekillendirme aracıdır (Rotenstreich'ten aktaran Dağ, 2015). Dünyada 1960'lı yıllarda ortaya çıkan ve literatüre girmeye başlayan politik okuryazarlık kavramı, ülkemizde ve özellikle Türk eğitim sisteminde henüz yeni bir kavramdır (Şan, 2019, s. 233). Bir eğitim şekillendirme aracı işlevi de olan politikanın, politik okuryazarlık kavramı ile birlikte eğitimin bir parçası olduğu kabul edilmektedir. Türkiye'de ki sosyal bilgiler dersi içinde verilmesi gereken becerilerden birisi de politik okuryazarlık becerisidir. Bu beceri sosyal bilgiler öğretim programına 2018 yılındaki yeni müfredat ile birlikte girmiştir. Sosyal bilgiler öğretim programındaki özel amaçlar kısmında politik okuryazarlık ile yakından ilgili olan maddeler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 2

Sosyal Bilgilerin Özel Amaçları

1. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, milli bilince sahip birer vatandaş olarak yetişmeleri
2. Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrayıp demokratik, laik, milli ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmaları,
3. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilmeleri,
13. Toplumsal ilişkileri düzenlemek ve karşılaştığı sorunları çözmek için temel iletişim becerileri ile sosyal bilimlerin temel kavram ve yöntemlerini kullanabilmeleri,
14. Katılımın önemine inanmaları, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için görüşler belirtmeleri,
15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçlerini ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenlemeleri.

MEB (2018). <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686-SOSYAL%20B%C4%B0LG%C4%B0LER%20C3%96%C4%99ERET%C4%B0M%20PROGRAMI%20.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Tablo 2'deki 2018 sosyal bilgiler eğitimi programından alınan maddeler politik okuryazarlık becerisi ile yakından ilgilidir. Politik okuryazarlık becerisi Sosyal Bilgiler Öğretim Programına göre 6. sınıfın 6. Ünitesi olan Etkin Vatandaşlık ünitesi ile birlikte verilmektedir (MEB, 2018). Bu ünitenin kazanımları ise şu şekildedir:

Tablo 3

6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Etkin Vatandaşlık Ünitesi Kazanımları

SB.6.6.1. Demokrasinin temel ilkeleri açısından farklı yönetim biçimlerini karşılaştırır.
SB.6.6.2. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde yasama, yürütme ve yargı güçleri arasındaki ilişkiyi açıklar.
SB.6.6.3. Yönetimin karar alma sürecini etkileyen unsurları analiz eder.
SB.6.6.4. Toplumsal hayatımızda demokrasinin önemini açıklar.
SB.6.6.5. Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaşı olarak hak ve sorumluluklarının anayasal güvence altında olduğunu açıklar.
SB.6.6.6. Türk tarihinden ve güncel örneklerden yola çıkarak toplumsal hayatta kadına verilen değeri fark eder.

MEB (2018). <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686-SOSYAL%20B%C4%B0LG%C4%B0LER%20C3%96%C4%99ERET%C4%B0M%20PROGRAMI%20.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Yukarıda tabloda verilen Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Etkin Vatandaşlık ünitesinin kazanım ve açıklamaları kısmında "Bu öğrenme alanı işlenirken eşitlik değeriyle eleştirel düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma ile *politik okuryazarlık* becerilerinin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır." ifadesine yer verilmiştir (Meb, 2018). Görüldüğü gibi politik okuryazarlık becerisi, ortaokul öğrencilerinin bilinçli birer vatandaş olup, politik ilgi, politik bilgi, politik beceri ve politik değerlere hakim olup, politik süreçlere de aktif olarak katılmaları hususunda oldukça önemli bir derstir. Bu çalışmada politik okuryazarlık becerisinin eğitim-öğretim bağlamında, sosyal bilgiler dersi özelinde ve ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık beceri düzeylerini ele alınmaya çalışılmıştır.

Sosyal bilgiler 6 ve 7. Sınıf ile 8. Sınıf inkılap tarihi ders kitaplarında politik okuryazarlıkla ilgili kavramlar şu şekildedir:

Tablo 4

Ortaokul 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Politik Okuryazarlık ile İlgili Kavramlar

Yasama, Yürütme, Yargı
Egemenlik, Hakimiyet
Cumhuriyet
Meşrutiyet, Monarşi, Oligarşi, Teokrasi
Milli Egemenlik
Eşitlik, Özgürlük
Hukukun Üstünlüğü, Hak
İnsan Hakları
Katılımcılık, Çoğulculuk
Sorumluluk
Demokrasi, Demokratik
Yetki
Kamuoyu
Referandum
Siyasi Parti
Sivil Toplum Kuruluşları
Medya

Yıldırım, Kaplan, Kuru ve Yılmaz (2019).

Tablo 5

Ortaokul 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Politik Okuryazarlık ile İlgili Kavramlar

Sorumluluk
Vakıflar
Meclis
Cumhuriyet
Çok Partili Hayat
Anayasa
Demokratik Devlet, Sosyal Devlet, Laik Devlet, Hukuk Devleti
Çoğulculuk

Azer (2019).

Tablo 6

Ortaokul 8. Sınıf İnkılap Tarihi Ders Kitabında Politik Okuryazarlık ile İlgili Kavramlar

Anayasa
Meşrutiyet
Mebus
Genelge
Oy
Bloklaşma
Ulusal Egemenlik, Ulusal Bağımsızlık
Cemiyet
İnkılap
İlke
Fırka, Siyasi Parti
Rejim
İktidar
Muhalefet
Müttefik

Kurt (2019).

2.5. İlgili Araştırmalar

Ferris vd. (2005) “Development and Validation of the Political Skill Inventory” isimli çalışma politik beceri yapısının kavramsallaştırılması, politik becerinin ölçülmesini incelemek ve Politik Beceri Envanteri’nin doğrulanması amacıyla geliştirilmiş bir araştırmadır. Bu çalışmada, yedi örneklem içeren üç ayrı araştırmanın sonuçları, faktör yapısının çalışmalarda tutarlılığını, yapı geçerliliğini ve Politik Beceri Envanteri’nin ölçüt ile ilgili geçerliliğini ortaya konmaktadır.

Toğan (2006) “Politik Katılımın Eğitim Düzeyi, Cinsiyet ve Psikolojik Değişkenler Bağlamında İncelenmesi” isimli çalışmada politik katılımı, demografik (cinsiyet ve eğitim) ve psikolojik (kontrol odağı ve politik yeterlilik) değişkenlerinin etkisini belirlemek ve bu değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Araştırmada, politik katılımın ölçülmesi için bir politik katılım ölçeği geliştirilmiştir. Araştırmaya ön aşamada Ankara’da ilköğretim, lise ve üniversite mezunu 163 erkek ve 151 kadın katılmıştır. İkinci aşamada ise yine Ankara’da ilköğretim, lise ve üniversite mezunu 130 erkek, 112 kadın katılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre erkeklerin politik katılım düzeylerinin, kadınların politik katılım düzeylerine göre daha yüksek olduğu ve eğitim düzeylerinin artması ile de politik katılımın arttığı tespit edilmiştir.

Akhan (2011) “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Politika Bilimine Yönelik Eğilimlerinin Belirlenmesi” isimli çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının politika bilimine karşı eğilimlerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Bunun için de “Sosyal bilgiler

Öğretmen Adaylarının Politika Konularına Eğilimlerini Belirleme Ölçeği” geliştirmiştir. Geliştirilen bu ölçek 2010–2011 eğitim öğretim yılı içerisinde yedi farklı bölgedeki yedi farklı üniversitenin Eğitim Fakülteleri’nde 4. sınıf sosyal bilgiler öğretmen adaylarından oluşan 832 kişiye uygulanmıştır. Ortaya çıkan sonuca göre öğretmen adaylarının politika bilimine yönelik eğilimlerinin oldukça yüksek olduğu görülmüş lakin gündelik yaşantılarında politika konularına çok fazla vakit ayırmadıkları tespit edilmiştir.

Kuş (2013) “Politik Okuryazarlık ve Aktif Vatandaşlık” isimli çalışmada gerek ulusal gerek de beynelmilel alanyazında ulaşılan kaynakların gözden geçirildiği, toplandığı ve sentezlendiği bir derleme çalışmasıdır. Bu çalışmada politik okuryazarlık, aktif vatandaşlık gibi kavramların tanımları verilmekle birlikte, bunun yanında politik okuryazarlık-eğitim ve politik okuryazarlık-sosyal bilgiler dersi arasındaki ilişkiler de ortaya konmuştur.

Tarhan (2015) “Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Politik Okuryazarlığa İlişkin Görüşleri” isimli çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Politik Okuryazarlık ile ilgili görüşlerini tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 4. sınıfta öğrenim gören 10 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen veriler ışığında ulaşılan sonuçlara göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Politik Okuryazarlık kavramının ne manaya geldiğini bilmelerine karşın, çeşitli unsurlardan kaynaklı olarak kendilerinin Politik Okuryazar birey olarak yetişemedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Faiz (2016) “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Siyaset Okuryazarlık Durumları” isimli çalışmada, Sosyal Bilgiler Eğitimi’nde okuyan öğretmen adaylarının siyaset okuryazarlık düzeylerini belirlemek ve öğretmen adaylarının zihinlerindeki en iyi vatandaşlık eğitimi ve siyaset okuryazarlık aktarımını tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırma betimsel araştırma niteliğinde olup karma (mixed) yöntemler kullanılmıştır. Karma yöntemlerden açımlayıcı sıralı desen seçilmiştir. İlgili araştırmanın nicel bölümünün örneklemini, 2014-2015 eğitim öğretim yılında 13 farklı üniversitenin Sosyal Bilgiler Eğitimi 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören 1188 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın nicel bölümünde elde edilen bulgulara göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bilgileri, duyuşsal eğilimleri ve beceri/davranışları orta düzeyde bulunmuştur. Öğretmen adaylarının siyaset okuryazarlığını oluşturan bu üç ayrı bileşenden aldıkları toplam puanların ortalamasına bakıldığında ise siyaset okuryazarlık düzeylerinin orta seviyede olduğu görülmektedir. Araştırmanın nitel bölümünün çalışma gurubunu ise 20 kişilik sosyal bilgiler öğretmeni adayı oluşturmaktadır.

Öğretmen adayları seçilirken siyaset okuryazarlık anketinin uygulandığı adaylar arasından belirlenmiştir. Çalışma grubu seçilirken amaçlı örnekleme türlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme türü seçilmiştir. Araştırmanın nitel bölümünde elde edilen bulgulara göre sosyal bilgiler öğretmen adayları etkili vatandaşlık eğitimini öğretim materyallerinden, öğretim kaynaklı olmasından, öğretim ilkelerinden ve ders içeriğinden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Bu bağlamda tüm kategoriler eşit olarak dağılmıştır. Çıkan bu sonuca göre bütün kategorilerin tamamı birbiriyle aynı öneme sahip olduğu tespit edilmiştir.

Kara ve Tangülü (2017) “Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Hukuk ve Politik Okuryazarlığı Üzerine Bir Durum İncelemesi” isimli çalışmasında sosyal bilgiler öğretim programında hukuk ve politik okuryazarlığı üzerine bir durum çalışması amaçlanmıştır. Araştırma verilerinin elde edilmesinde nitel veri toplama tekniklerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler araştırmanın amaçları doğrultusunda belirlenen ölçütlere göre betimsel analiz yaklaşımı kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre Sosyal bilgiler öğretim programının genel amaçları 17 maddeden oluşmaktadır. Sosyal bilgiler dersini almış ve 7. sınıftan mezun olmuş bir öğrencinin bu amaçları gerçekleştirmesi öngörülmektedir. Sosyal bilgiler programının genel amaçları incelendiğinde, 17 madde içerisinde toplamda 9 maddenin politik ve hukuk okuryazarlığı ile doğrudan ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Dağ ve Koçer (2019) “Türkiye’de Politik Okuryazarlık” isimli çalışmada gerek ulusal gerek de beynelmilel alanyazında ulaşılan kaynakların gözden geçirildiği, toplandığı ve sentezlendiği kuramsal bir derleme çalışmasıdır. Bu çalışmada politik okuryazarlığı ne olduğu, hangi değer ve süreçleri kapsadığı, neden ihtiyaç ve öncem arz ettiği mercek altına alınmış ve bu doğrultuda Türkiye’deki politik okuryazarlık durumuna ilişkin tespitler ortaya konmuştur.

Çınar (2019) “Coğrafya Lisans Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi” isimli çalışmasında coğrafya lisans öğrencilerinin politik okuryazarlık düzeylerini belirlemek ve politika okuryazarlığını oluşturan bilgi-duyuşsal eğilim-davranış bileşenleri üzerinde bazı değişkenlerin etkisini ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışma tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim yılında Türkiye’de 10 farklı üniversitede, eğitim ve edebiyat fakültesinde tüm sınıf düzeylerinde öğrenim gören 507 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Coğrafya lisans öğrencilerinin politik okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla kişisel bilgi formu, duyuşsal eğilimler ölçeği, davranış ölçeği ve politik bilgi testinden oluşan 4 bölümlük

“Coğrafya Lisans Öğrencilerinin Politik Okuryazarlıklarını Belirleme Anketi” kullanılmıştır. Coğrafya Lisans Öğrencilerinin politik okuryazarlığını oluşturan 3 ayrı bileşene göre 18 demografik değişkenin etkisi araştırılmıştır. Verilerin analizinde; Betimsel İstatistik, Kruskal Wallis H Testi, Mann-Whitney U Testi, Basit Korelasyon teknikleri kullanılmıştır.

Aksoy ve Kuru (2019) “Ortaokul Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Becerisinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” isimli çalışma ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık becerilerinde çeşitli değişkenlere göre bir farklılaşma olup olmadığını belirlemeyi amaçlanmıştır. Araştırma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlıklarını ölçmek için Ferris vd. (2005) tarafından geliştirilen ve araştırmacılar tarafından Türkçe’ye uyarlanan Politik Beceri Envanteri kullanılmıştır. Politik Beceri Ölçeği; Ağ Yeteneği, Kişilerarası Etki, Sosyal Kurnazlık ve Bireysel Samimiyet olmak üzere 4 boyut ve 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Kütahya ilinde 6 farklı ortaokulda üç devlet üç de özel ortaokulda öğrenim gören 465 öğrenciye uygulanmıştır. Verilerin analizi SPSS 24 istatistik programı kullanılarak yapılmıştır. Ölçekten elde edilen bağımlı değişkene ilişkin veriler her bir değişkenin düzeyinde normal dağılım göstermediği için nonparametrik istatistik kullanılmıştır. Verilerin analizinde; betimsel istatistik, ilişkisiz örneklem için Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis H testi teknikleri kullanılmıştır.

Aksoy ve Çınar (2019) “Coğrafya Lisans Öğrencilerinin Politikaya İlişkin Duyuşsal Eğilimleri ile Davranışları Arasındaki İlişki” isimli çalışmada coğrafya lisans öğrencilerinin politikaya ilişkin duyuşsal eğilimleri ile politik davranışları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Coğrafya lisans öğrencilerinin politikaya ilişkin duyuşsal eğilimlerini ve davranışlarını ölçmek için araştırmacılar tarafından geliştirilen politika duyuşsal eğilim ölçeği ve politik davranış ölçeği kullanılmıştır. Politika Duyuşsal Eğilim Ölçeği; Politik İlgi, Siyaset ve Coğrafya, Siyasal Katılım ve Politik Etki olmak üzere 4 boyut ve 24 maddeden oluşmaktadır. Politik Davranış Ölçeği İzleyici Faaliyetler, Siyasal Farkındalık, Geçiş Faaliyetleri ve Gladyatör Faaliyetler olmak üzere 4 faktör ve 31 maddeden oluşan bir yapıya sahiptir. Ölçek, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında 10 farklı üniversitede öğrenim gören 507 coğrafya lisans öğrencisine uygulanmıştır. Verilerin analizi SPSS 24 istatistik programı kullanılarak yapılmıştır.

Tarhan (2019) “Ortaokul Öğrencilerinin Siyaset Okuryazarlık Düzeyleri ve Temel Siyaset Bilimine İlişkin Görüşleri” isimli çalışmada ortaokul öğrencilerinin siyaset okuryazarlık düzeyleri ve temel siyaset bilimine ilişkin görüşlerini tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmada karma yöntemden yararlanılmıştır. Karma yöntem desenlerinden paralel karma desen kullanılmıştır. Bu araştırmada önce nicel verileri toplanmıştır. Nicel verilerin toplanmasından sonra nitel veriler toplanmıştır. Araştırmanın nicel boyutunda 686 öğrenciye ölçek, nitel boyutunda 21 öğrenci ile yarı-yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu, beceri-davranış ölçeği, duyuşsal eğilim ölçeği ve başarı testi olmak üzere 4 kısımdan oluşan “Siyaset Okuryazarlığı Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçekle elde edilen verilerin çözümlenmesinde ise frekans, yüzde, aritmetik ortalama, Kruskal Wallis H Testi, Mann Whitney U Testi ve Pearson Korelasyon Katsayısından yararlanılmıştır. Yarı- yapılandırılmış görüşme ile elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, ortaokul öğrencilerinin siyasetle ilgili temel bilgilerinin orta düzeyde, duyuşsal eğilim düzeylerinin de orta düzeyde olmasına karşın beceri-davranış düzeylerinin olumsuz yönde olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin okuryazarlık düzeyleri arasında cinsiyetin belirleyici bir faktör olmamasına karşın; öğrencilerin okudukları okulların, anne-baba eğitim durumlarının ve mesleklerinin öğrencilerin siyaset okuryazarlık düzeylerinde belirleyici bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kuş (2019) “Politik Okuryazarlık” isimli çalışmada gerek ulusal gerek de beynelmilel alanyazında ulaşılan kaynakların gözden geçirildiği, toplandığı ve sentezlendiği bir derleme çalışmasıdır. Bu çalışmada, politik okuryazarlığın ne olduğu ve politik okuryazarlık ile vatandaşlık kavramlarının kısa tarihi hakkında bilgiler verilmiştir. Politik okuryazarlık ve sosyal bilgiler dersi arasındaki ilişkilere değinilmiştir. Ayrıca dijital vatandaşlık ile politik katılım arasındaki ilişkinin de üzerinde durulmuştur.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık düzeylerini ortaya koymak amaçlandığı için nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, bir evren içinden seçilen bir örneklem üzerinde yapılan çalışmalar yoluyla evren genelindeki eğilim, tutum yahut görüşlerin sayısal olarak betimlenmesini sağlar (Creswell, 2014, s. 155). Bir konuya yahut olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği genel olarak diğer çalışmalara göre daha büyük örneklem üzerinde yapılan araştırmalara tarama araştırmaları denir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2015, s. 177). Tarama modeli, geçmişte yahut halihazırda hala var olan bir durumu, var olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Herhangi bir şekilde yönlendirme yani manipülasyon yapılmaz (Karasar, 2014, s. 77).

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmada amaçlı örneklem yöntemi kullanılarak Kütahya İl Merkezi ve Tavşanlı İlçe Merkezi'nde olmak üzere 3 devlet ve 4 özel okulda eğitim gören ortaokul (6., 7. ve 8. sınıf) öğrencilerinden oluşan 627 öğrenci çalışma grubu olarak seçilmiştir. Amaçlı örnekleme çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanır. Belli ölçütleri karşılayan veya belli özelliklere sahip olan

bir veya daha fazla özel durumlarda çalışılmak istenildiğinde tercih edilir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2015, s. 90).

Tablo 7

Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın	315	50,2
Erkek	312	49,8
Toplam	627	100

Araştırmaya katılan 627 kişilik çalışma grubunun %50,2'si (315 kişi) kadınlardan, %49,8'i (312 kişi) erkeklerden oluşmaktadır (Tablo 7). Tablo 7'de kadın ve erkek öğrencilerin dağılımları birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 8

Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf	f	%
6. Sınıf	207	33,0
7. Sınıf	259	41,3
8. Sınıf	161	25,7
Toplam	627	100

Çalışma grubundaki öğrencilerin %33,0'ı (207) 6. sınıf öğrencileri, %41,3'ü (259) 7. sınıf öğrencileri ve %25,7'si (161) 8. sınıf öğrencileridir. En düşük katılım %25,7 (161) ile 8. Sınıf öğrencileri iken en fazla katılım ise %41,3 (259) ile 7. Sınıf öğrencileridir.

Tablo 9

Katılımcıların Gelir Durumuna Göre Dağılımı

Gelir Durumu	f	%
(0 - 2500)	184	29,3
(2501 – 4000)	205	32,7
(4001 den fazla)	238	38,0
Toplam	627	100

Çalışma grubundaki öğrencilerin %29,3'ü (184) 0-2500 TL arasında, %32,7'si (205) 2501-4000 TL arasında, %38,0'ı da (238) 4001'den daha fazla gelir durumuna sahiptirler. Öğrencilerin gelir durumlarının 0-2500 arasında olan kısmı %29,3 ile diğerlerine göre daha az iken, en çok ise %38,0'lık katılım ile 4001'den daha fazla olan seçenektir.

Tablo 10

Katılımcıların Yaşanılan Yere Göre Dağılımı

Yaşanılan Yer	f	%
İlçe Merkezi	319	50,9
İl Merkezi	308	49,1
Toplam	627	100

Çalışma grubundaki öğrencilerin %50,9'u (319) ilçe merkezinde yaşarken, %49,1'lik (308) kısmı ise il merkezinde yaşamaktadırlar. Araştırmaya göre ilçe merkezi ve il merkezinde yaşayan öğrencilerin birbirlerine yakın değerde oldukları görülmektedir.

Tablo 11

Katılımcıların İletişim Becerilerine Göre Dağılımı

İletişim Becerileri	f	%
Düşük	87	13,9
Orta	268	42,7
İyi	272	43,4
Toplam	627	100

Katılımcıların %13,9'u (87) iletişim becerisinin “düşük” seviyede olduğunu, %42,7'sinin (268) iletişim becerisinin “orta” seviyede olduğunu ve %43,4'ünün (272) de “iyi” seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin iletişim becerilerine bakıldığında en az katılımın %13,9 ile “düşük” seviye olduğu ve en yüksek katılımın da %43,4'lük bir katılımı “iyi” seviyesinin olduğu görülmektedir.

Tablo 12

Katılımcıların Okul Türüne Göre Dağılımı

Okul Türü	f	%
Devlet	349	55,7
Özel	278	44,3
Toplam	627	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin %55,7'si (349) devlet okullarında okurken, %44,3'ü (278) de özel okullarda öğrenim görmektedirler.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri toplanmadan önce Kütahya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden araştırmanın uygulanması için gerekli izinler alınmıştır. Araştırma, Kütahya il merkezinde yer alan 2 devlet ve 2 özel okul ile Tavşanlı ilçe merkezindeki 1 devlet ve 2 özel okuldaki toplam 627 kişiye uygulanmıştır. Bu araştırmaya katılan 627 öğrencinin 349'u devlet okullarında, 278 kişi ise özel okullarda öğrenim görmektedir. Araştırma formunun uygulama aşamasında her öğrenciye bir sayfa arkalı-önlü olarak 18 maddeden oluşan form dağıtılmıştır. Araştırmaya başlamadan evvel araştırmacı, kendisi ve araştırma hakkında bilgi vermiştir. Öğrenciler 1 ders saati içerisinde dağıtılan kişisel bilgilerinin de yer aldığı form ile Ferris'in Politik Beceri Envanteri'ni doldurmuşlardır. İşlem sonrasında ise dağıtılan form ve Ferris'in Politik Beceri Envanter'i öğrencilerden toplanmıştır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, veri toplama aracı olarak; kişisel bilgi formu ve Ferris vd. (2005) tarafından, Amerika'da geliştirilen tarafımızdan Türkiye'ye uyarlanan 7'li likert tipi ve 18 maddeden oluşan "Politik Beceri Envanteri" kullanılmıştır.

Ölçek uyarlama çalışmasında öncelikle iki yabancı dil uzmanı tarafından ayrı ayrı ölçek Türkçe'ye çevrilmiş, elde edilen iki taslak form dil açısından incelenerek tek bir form haline getirilmiş ve akabinde iki alan uzmandan ölçek hakkında görüş alınmıştır. Bu aşamadan sonra taslak form tekrardan İngilizce diline yabancı dil uzmanları tarafından çevriltilmiş ve orijinal form ve taslak formun uyumuna bakılmıştır. Dil bakımından bir sakıncası tespit edilmeyen ölçeğin taslak formunun pilot uygulaması 390 ortaokul öğrencisine uygulanmıştır. Elde edilen bulgular üzerinden yapılan açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonuçları ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasının başarılı olduğunu göstermektedir. Ölçeğin güvenirlik puanını yansıtan cronbach alpha kat sayısı ,846 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin uyumunu gösteren uyum indeks değerleri şu şekildedir; RMSEA=,74; SRMR=,90; PNFI=,86; IFI=,93 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlar ölçeğin Türkçe'ye çevrilmiş formunun geçerli, güvenilir ve kullanılabilir olduğunu göstermektedir.

18 maddeden oluşan envanterin "ağ yeteneği", "kişilerarası etki", "sosyal kurnazlık" ve "belirgin samimiyet" olmak üzere dört boyutu vardır. Bu envanterdeki boyutları oluşturan maddeler şunlardır. Ağ Yeteneğini kapsayan maddeler: 1-6-7-10-11 ve 15. maddelerdir. Ağ Yeteneği boyutu ile farklı insan gruplarının veya farklı sosyal çevrelerde etkili olabilmek,

kolayca arkadaşlık kurabilmek, güçlü ve yararlı ittifaklar yahut koalisyonlar kurabilmek, karşısına çıkan fırsatları değerlendirebilmek amaçlanmaktadır. Kişilerarası Etki boyutunu oluşturan maddeler: 2-3-4 ve 12. maddelerdir. Kişilerarası Etki boyutu ile bireyin etrafındakileri kolayca etkileyebilmesi ve olabildiğince inandırıcı olması amaçlanmaktadır. Bunun yanında önemli bir nüfuz sahibi olmak, hedefe ulaşabilmek için farklı durumlarda farklı tepkiler vererek esneklik gösterebilmek de kişilerarası etki boyutunun amaçlarındandır. Sosyal kurnazlık boyutunu oluşturan maddeler: 5-8-16-17-18. maddelerdir. Sosyal Kurnazlık boyutu ile bireyin iyi bir gözlemci olması, istediği zaman dikkatleri üzerine çekebilmesi hedeflenmektedir. Aynı zamanda farklı sosyal çevrelere uyum sağlayabilmesi, farkındalık seviyesinin yüksek olması ve ayırt edebilme kabiliyetinin gelişmesi amaçlanmaktadır. Belirgin Samimiyet boyutunu oluşturan maddeler ise: 9-13 ve 14. maddelerdir. Belirgin Samimiyet boyutu ile bireyin özgün, dürüst ve gerçekliğe sahip olması ya da bunlara sahipmiş gibi görünmesi hedeflenmektedir. Bu sebeptir ki belirgin samimiyet boyutu, güvenleri kazanmak ya da daha da artırmak maksadıyla oldukça etkili bir yere sahiptir. Ağ Yeteneği boyutu toplam varyansın %39'unu, Kişilerarası Etki boyutu %6,6'sını, Sosyal Kurnazlık boyutu %7'sini ve Belirgin Samimiyet boyutu %10'unu açıklamıştır. Dört faktörle açıklanan varyans değerinin toplam varyansın %63'üne denk geldiği belirlenmiştir. Bu dört faktörün ortak varyansları 1,18 ile 6,98 arasında değişmektedir. Envanterin, Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısının iç tutarlılık değerlerine bakıldığı vakit 0,78 ile 0,87 arasında değişen bir katsayıya ulaşılmıştır ve envanterin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Ferris'in Politik Beceri Envanteri ile birlikte yer alan kişisel v

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizi SPSS 22.0 (Statistical Package for Social Science for Personal Computers) programı kullanılarak yapılmıştır. Frekans, yüzde ve ortalama gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır. Bağımlı değişkene ilişkin puanlar bağımsız değişkenlerin her bir grubunda normal dağılım göstermediği için ve ikiden fazla düzeye sahip bağımsız değişkenlerde her bir düzeyde varyanslar homojen olmadığı için İlişkisiz Örneklem için Mann Whitney U testi ile İlişkisiz Örneklem için Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır.

Araştırmanın birinci alt probleminin analizinde ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanterinden aldıkları puanların cinsiyet değişkenine göre gruplar arası istatistiksel olarak

anlamalı bir şekilde değişip değişmediğini tespit edebilmek amacıyla Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Araştırmanın ikinci alt probleminin analizinde ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanterinden aldıkları puanların sınıf değişkenine göre gruplar arası istatistiksel olarak anlamalı bir şekilde değişip değişmediğini tespit edebilmek amacıyla Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt probleminin analizinde ortaokul politik beceri envanterinden aldıkları puanların gelir durumu değişkenine göre gruplar arası istatistiksel olarak anlamalı bir şekilde değişip değişmediğini tespit edebilmek amacıyla Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır.

Araştırmanın dördüncü alt probleminin analizinde ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanterinden aldıkları puanların yaşanılan yer değişkenine göre gruplar arası istatistiksel olarak anlamalı bir şekilde değişip değişmediğini tespit edebilmek amacıyla Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Araştırmanın beşinci alt probleminin analizinde ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanterinden aldıkları puanların iletişim becerisi değişkenine göre gruplar arası istatistiksel olarak anlamalı bir şekilde değişip değişmediğini tespit edebilmek amacıyla Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır.

Araştırmanın altıncı alt probleminin analizinde ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanterinden aldıkları puanların okul türü değişkenine göre gruplar arası istatistiksel olarak anlamalı bir şekilde değişip değişmediğini tespit edebilmek amacıyla Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulguların analizleri ve yorumları yer almaktadır.

4.1. Araştırma Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın problemünde ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık düzeylerinin nasıl olduğu araştırmak için “Politik Beceri Envanteri” kullanılmıştır. Betimsel analiz sonuçlarına göre ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık düzeyleri Tablo 13,14,15,16 ve 17’de verilmektedir.

Tablo 13

Katılımcıların Politik Beceri Envanterine Verdikleri Cevaplara İlişkin Betimsel Veriler

N	En Düşük	En Fazla	$\bar{x}$	S
627	4,44	6,83	5,78	,46

Ölçeğin katılımcılarının ortalaması $\bar{x}=5,78$ olarak gerçekleşmiştir. Bu bulgu katılımcıların politik okuryazarlık düzeylerinin oldukça yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 14

Politik Beceri Envanterine İlişkin Ağ Yeteneği Boyutu Katılımcı Görüşleri Dağılımı

SIRA NO	Ölçek Maddeleri	Cevap Seçenekleri														$\bar{x}$
		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılmıyorum		Kararsızım		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1	Başkalarıyla çalışma (ders, ödev, proje vs.) ağları kurmak için çok fazla zaman ve çaba harcarım. (AY)	87	13,9	125	19,9	112	17,9	49	7,8	111	17,7	97	15,5	46	7,3	3,71
6	İhtiyaç duyduğumda destek isteyeceğim geniş bir okul arkadaşı ağına sahibim. (AY)	7	1,1	7	1,1	12	1,9	39	6,2	71	11,3	141	22,5	350	55,8	6,16
7	Okuldaki insanlarla etkili iletişim kurabilirim. (AY)	2	,3	2	,3	3	,5	25	4,0	67	10,7	270	43,1	258	41,1	6,18
10	Okul ve okul dışında pek çok önemli insan tanıyorum ve çevresi geniş biriyim. (AY)	5	,8	11	1,8	15	2,4	44	7,0	111	17,7	160	25,5	281	44,8	5,94
11	Okulda diğerleriyle olan ilişkilerimi geliştirmek için çok fazla zaman harcıyorum. (AY)	77	12,3	115	18,3	128	20,4	63	10,0	108	17,2	88	14,0	48	7,7	3,74
15	İşlerimde bir şeyler yapmak için bağlantı ve ağlarımı kullanmakta iyiyimdir. (AY)	1	,2	6	1,0	22	3,5	40	6,4	117	18,7	201	32,1	240	38,3	5,91

Ortaokul 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin politik okuryazarlık durumlarını belirlemek için hazırlanan bu ölçeğin ilk maddesi “Başkalarıyla çalışma (ders, ödev, proje vs.) ağırları kurmak için çok fazla zaman ve çaba harcarım. (AY)” ifadesine öğrencilerin %13,9’u “kesinlikle katılmıyorum”, %19,9’u “katılmıyorum” ve %17,9’u da “kısmen katılmıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. “Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum ve kısmen katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi %51,7 gibi bir sayıya tekabül etmektedir. Öğrencilerin %7,8’i “kararsızım” seçeneğini işaretlerken, %17,7’si “kısmen katılıyorum”, %15,5’i “katılıyorum” ve %7,3’ü de “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. “Kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi ise %40,5’dir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama değeri ise $\bar{x} = 3,71$ ’dir. Bu bulgu, çalışmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının, başkalarıyla çalışma (ders, ödev, proje vs.) ağırları kurmak için çok fazla zaman ve çaba harcamadıkları şeklinde yorumlanabilir.

“İhtiyaç duyduğumda destek isteyeceğim geniş bir okul arkadaşı ağına sahibim. (AY)” ifadesine ilişkin görüşlere bakıldığı zaman araştırmaya katılan öğrencilerin %1,1’i “kesinlikle katılmıyorum”, %1,1’i “katılmıyorum” ve %1,9’u da “kısmen katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. “Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum ve kısmen katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesinin %4,1 gibi oldukça düşük bir sayı olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %6,2’si “kararsızım” seçeneğini işaretlerken, %11,3’ü “kısmen katılıyorum”, %22,5’i “katılıyorum” ve %55,8’i ise “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. “Kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi ise %89,6 gibi önemli ölçüde yüksek bir değere tekabül etmektedir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama değeri ise $\bar{x} = 6,16$ ’dır. Bu bulgu, araştırmaya katılan öğrencilerin önemli bir kısmının ihtiyaç duyduğunda destek isteyeceği geniş bir okul arkadaşı ağına sahip olabildiği şeklinde yorumlanabilir.

“Okuldaki insanlarla etkili iletişim kurabilirim. (AY)” ifadesine ilişkin görüşlere bakıldığı zaman araştırmaya katılan öğrencilerin %0,3’ü “kesinlikle katılmıyorum”, %0,3’ü “katılmıyorum” ve %0,5’i de “kısmen katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. “Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum ve kısmen katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesinin %1,1 gibi oldukça düşük bir sayı olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %4,0’ı “kararsızım” seçeneğini işaretlerken, %10,7’si “kısmen katılıyorum”, %43,1’i “katılıyorum” ve 41,1’i ise “kesinlikle katılıyorum”

seçeneklerini işaretlemişlerdir. “Kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi ise %94,9 gibi önemli ölçüde yüksek bir değere tekabül etmektedir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama değeri ise $\bar{x}=6,18$ ’dir. Bu bulgu, araştırmaya katılan öğrencilerin önemli bir kısmının okuldaki insanlarla etkili iletişim kurabildiğı şeklinde yorumlanabilir.

“Okul ve okul dışında pek çok önemli insan tanıyorum ve çevresi geniş biriyim. (AY)” ifadesine ilişkin görüşlere bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin %0,8’i “kesinlikle katılmıyorum”, %1,8’i “katılmıyorum” ve %2,4’ü ise “kısmen katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. “Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum ve kısmen katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi %5 gibi oldukça düşük bir orana tekabül etmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %7’si “kararsızım” seçeneğini işaretlemişlerdir. Öğrencilerin %17,7’si “kısmen katılıyorum”, %25,5’i “katılıyorum” ve %44,8’i ise “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. “Kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi ise %88 gibi oldukça yüksek bir değere tekabül etmektedir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama değeri ise $\bar{x}=5,94$ ’dir. Bu bulgu, araştırmaya katılan öğrencilerin çok büyük bir bölümünün okul ve okul dışında pek çok önemli insan tanıdığı ve çevrelerinin geniş olduğı şeklinde yorumlanabilir.

“Okulda diğerkleriyle olan ilişkilerimi geliştirmek için çok fazla zaman harcıyorum. (AY)” ifadesine ilişkin görüşlere bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin %12,3’ü “kesinlikle katılmıyorum”, %18,3’ü “katılmıyorum” ve %20,4’ü ise “kısmen katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. “Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum ve kısmen katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi %51 gibi bir orana tekabül etmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %10’u “kararsızım” seçeneğini işaretlemişlerdir. Öğrencilerin %17,2’si “kısmen katılıyorum”, %14,0’ı “katılıyorum” ve %7,7’si ise “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. “Kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi ise %38,9’dur. Bu maddeye ilişkin genel ortalama değeri ise $\bar{x}=3,74$ ’tür. Bu bulgu, araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından biraz çoğunun okulda diğerkleriyle olan ilişkilerini geliştirmek için çok fazla zaman harcamadıkları şeklinde yorumlanabilir.

“İşlerimde bir şeyler yapmak için bağlantı ve ağılarımı kullanmakta iyiyimdir. (AY)” ifadesine ilişkin görüşlere bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin %0,2’si “kesinlikle katılmıyorum”, %1’i “katılmıyorum” ve %3,5’i ise “kısmen katılmıyorum” seçeneğini

işaretlemişlerdir. “Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum ve kısmen katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi %4,7 gibi oldukça düşük bir orana tekabül etmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %6,4’u “kararsızım” seçeneğini işaretlemişlerdir. Öğrencilerin %18,7’si “kısmen katılıyorum”, %32,1’i “katılıyorum” ve %38,3’ü ise “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. “Kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi ise %89,1 gibi oldukça yüksek bir orana tekabül etmektedir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama değeri ise $\bar{x} = 5,91$ ’dir. Bu bulgu, araştırmaya katılan öğrencilerin çok büyük bir bölümünün işlerinde bir şeyler yapmak için bağlantı ve ağlarını kullanmakta iyi oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 15

Politik Beceri Envanterine İlişkin Kişilerarası Etki Boyutu Katılımcı Görüşleri Dağılımı

SIRA NO	Ölçek Maddeleri	Cevap Seçenekleri														$\bar{x}$
		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılmıyorum		Kararsızım		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
2	Etrafımdaki çoğu insanı rahat ve huzurlu hissettirebilirim. (KE)	4	,6	1	,2	6	1,0	52	8,3	108	17,2	237	37,8	219	34,9	5,94
3	Başkalarıyla kolay ve etkili bir iletişim kurabilirim. (KE)	1	,2	5	,8	6	1,0	18	2,9	79	12,6	237	37,8	281	44,8	6,19
4	Çoğu insana kolayca uyum sağlayabilirim. (KE)	2	,3	4	,6	9	1,4	37	5,9	103	16,4	195	31,1	277	44,2	6,07
12	İnsanlara kendimi sevdirmede iyiyimdir. (KE)	6	1,0	3	,5	6	1,0	53	8,5	90	14,4	235	37,5	234	37,3	5,96

“Etrafımdaki çoğu insanı rahat ve huzurlu hissettirebilirim. (KE)” ifadesine ilişkin görüşlere bakıldığında, öğrencilerin %0,6’sı “kesinlikle katılmıyorum”, %0,2’si “katılmıyorum” ve %1’i “kısmen katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. “Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum ve kısmen katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi %1,8 gibi oldukça düşük bir sayıya tekabül etmektedir. Öğrencilerin %8,3’ü ise “kararsızım” seçeneğini işaretlemişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %17,2’si “kısmen katılıyorum”, %37,8’i “katılıyorum” ve %34,9’u ise “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. “Kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi ise %89,9’dur. Bu maddeye ilişkin genel ortalama değeri ise $\bar{x} = 5,94$ ’tür. Bu bulgu, çalışmaya katılan öğrencilerin büyük bölümünün etrafındaki insanı rahat ve huzurlu hissettirebildiği şeklinde yorumlanabilir.

“Başkalarıyla kolay ve etkili bir iletişim kurabilirim. (KE)” ifadesine ilişkin görüşlere bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin %0,2’si “kesinlikle katılmıyorum”, %0,8’i “katılmıyorum” ve %1’i ise “kısmen katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. “Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum ve kısmen katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi %,2 gibi oldukça düşük bir değere tekabül etmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %2,9’u “kararsızım” seçeneğini işaretlemişlerdir. Öğrencilerin %12,6’sı “kısmen katılıyorum”, %37,8’i “katılıyorum” ve %44,8’i ise “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. “Kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi ise %95,2 gibi oldukça yüksek bir değerdir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama değeri ise $\bar{x} = 6,19$ ’dur. Bu bulgu, araştırmaya katılan öğrencilerin çok büyük bir bölümünün başkalarıyla kolay ve etkileşim kurabildikleri şeklinde yorumlanabilir.

“Çoğu insana kolayca uyum sağlayabilirim. (KE)” ifadesine ilişkin görüşlere bakıldığında zaman araştırmaya katılan öğrencilerin %0,3’ü “kesinlikle katılmıyorum”, %0,6’sı “katılmıyorum” ve %1,4’ü de “kısmen katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. “Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum ve kısmen katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesinin %,2,3 gibi düşük bir değer olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %5,9’u “kararsızım” seçeneğini işaretlerken, %16,4’ü “kısmen katılıyorum”, %31,1’i “katılıyorum” ve %44,2’si ise “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. “Kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi ise %91,7 gibi son derece yüksek bir değerdir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama değeri ise $\bar{x} = 6,07$ ’dir. Bu bulgu, araştırmaya

katılan öğrencilerin oldukça önemli bir kısmının çoğu insana kolayca uyum sağlayabildiği şeklinde yorumlanabilir.

“İnsanlara kendimi sevdirmede iyiyimdir. (KE)” ifadesine ilişkin görüşlere bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin %1,0’ı “kesinlikle katılmıyorum”, %0,5’i “katılmıyorum” ve %1,0’ı ise “kısmen katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. “Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum ve kısmen katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi %2,5 gibi oldukça düşük bir orana tekabül etmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %8,5’i “kararsızım” seçeneğini işaretlemişlerdir. Öğrencilerin %14,4’ü “kısmen katılıyorum”, %37,5’i “katılıyorum” ve %37,3’ü ise “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. “Kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi ise %89,2 gibi oldukça yüksek bir orana tekabül etmektedir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama değeri ise $\bar{x} = 5,96$ ’dır. Bu bulgu, araştırmaya katılan öğrencilerin çok büyük bir bölümünün insanlara kendilerini sevdirmede iyi oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 16

Politik Beceri Envanterine İlişkin Sosyal Kurnazlık Alt Boyutu Katılımcı Görüşleri Dağılımı

SIRA NO	Ölçek Maddeleri	Cevap Seçenekleri														$\bar{x}$
		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılmıyorum		Kararsızım		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
5	İnsanları çok iyi anlarım. (SK)	2	,3	4	,6	10	1,6	35	5,6	139	22,2	207	33,0	230	36,7	5,94
8	Özellikle başkalarının motivasyonlarını ve gizli gündemlerini algılama konusunda iyiyimdir. (SK)	8	1,3	9	1,4	13	2,1	63	10,0	118	18,8	211	33,7	205	32,7	5,75
16	Kendimi, başkalarına nasıl tanıttığıma dair iyi sezgilere ve öngörülere sahibim. (SK)	5	,8	9	1,4	10	1,6	45	7,2	109	17,4	213	34,0	236	37,6	5,91
17	Diğerlerini etkilemek için içgüdüsel olarak, söylenecek ya da yapılacak doğru şeyi her zaman biliyor görünürüm. (SK)	4	,6	19	3,0	28	4,5	66	10,5	143	22,8	187	29,8	180	28,7	5,56
18	İnsanların yüz ifadelerine çok dikkat ederim. (SK)	12	1,9	11	1,8	10	1,6	34	5,4	75	12,0	156	24,9	329	52,5	6,08

“İnsanları çok iyi anlarım. (SK)” ifadesine ilişkin görüşlere bakıldığında, öğrencilerin %0,3’ü “kesinlikle katılmıyorum”, %0,6’sı “katılmıyorum” ve %1,6’sı “kısmen katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. “Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum ve kısmen katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi %2,5 gibi oldukça düşük bir sayıya tekabül etmektedir. Öğrencilerin %5,6’sı ise “kararsızım” seçeneğini işaretlemişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %22,2’si “kısmen katılıyorum”, %33,0’ı “katılıyorum” ve %36,7’si ise “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. “Kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi ise %91,9 oldukça yüksek bir sayıya tekabül etmektedir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama değeri ise $\bar{x}=5,94$ ’tür. Bu bulgu, çalışmaya katılan öğrencilerin oldukça büyük bir kısmının insanları çok iyi anladıkları şeklinde yorumlanabilir.

“Özellikle başkalarının motivasyonlarını ve gizli gündemlerini algılama konusunda iyiyimdir. (SK)” ifadesine ilişkin görüşlere bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin %1,3’ü “kesinlikle katılmıyorum”, %1,4’ü “katılmıyorum” ve %2,1’i ise “kısmen katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. “Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum ve kısmen katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi %4,8 gibi oldukça düşük bir orana tekabül etmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %10,0’ı “kararsızım” seçeneğini işaretlemiştir. Öğrencilerin %18,8’i “kısmen katılıyorum”, %33,7’si “katılıyorum” ve %32,7’si ise “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. “Kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi ise %85,2 gibi oldukça yüksek bir sayıya tekabül etmektedir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama değeri ise $\bar{x}=5,75$ ’tir. Bu bulgu, araştırmaya katılan öğrencilerin çok büyük bir bölümünün özellikle başkalarının motivasyonlarını ve gizli gündemlerini algılama konusunda iyi oldukları şeklinde yorumlanabilir.

“Kendimi, başkalarına nasıl tanıtacağıma dair iyi sezgilere ve öngörülere sahibim. (SK)” ifadesine ilişkin görüşlere bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin %0,8’i “kesinlikle katılmıyorum”, %1,4’ü “katılmıyorum” ve 1,6’sı ise “kısmen katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. “Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum ve kısmen katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi %3,8 gibi oldukça düşük bir orana tekabül etmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %7,2’si “kararsızım” seçeneğini işaretlemişlerdir. Öğrencilerin %17,4’ü “kısmen katılıyorum”, %34,0’ı “katılıyorum” ve %37,6’sı ise “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. “Kısmen katılıyorum,

katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi ise %89 gibi oldukça yüksek bir orana tekabül etmektedir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama değeri ise $\bar{x} = 5,91$ ’dir. Bu bulgu, araştırmaya katılan öğrencilerin çok büyük bir bölümünün kendilerini başkalarına nasıl tanıtacağına dair iyi sezgilere ve öngörülere sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir.

“Diğerlerini etkilemek için içgüdüsel olarak, söylenecek ya da yapılacak doğru şeyi her zaman biliyor görünürüm. (SK)” ifadesine ilişkin görüşlere bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin %0,6’sı “kesinlikle katılmıyorum”, %3,0’ı “katılmıyorum” ve %4,5’i ise “kısmen katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. “Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum ve kısmen katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi %8,1 gibi oldukça düşük bir orana tekabül etmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %10,5’i “kararsızım” seçeneğini işaretlemişlerdir. Öğrencilerin %22,8’i “kısmen katılıyorum”, %29,8’i “katılıyorum” ve %28,7’si ise “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. “Kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi ise %81,3 gibi yüksek bir orana tekabül etmektedir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama değeri ise $\bar{x} = 5,56$ ’dır. Bu bulgu, araştırmaya katılan öğrencilerin çok büyük bir bölümünün diğerlerini etkilemek için içgüdüsel olarak söylenecek ya da yapılacak doğru şeyi her zaman biliyor görüldüğü şeklinde yorumlanabilir.

“İnsanların yüz ifadelerine çok dikkat ederim. (SK)” ifadesine ilişkin görüşlere bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin %1,9’u “kesinlikle katılmıyorum”, %1,8’i “katılmıyorum” ve %1,6’sı ise “kısmen katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. “Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum ve kısmen katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi %5,3 gibi oldukça düşük bir orana tekabül etmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %5,4’ü “kararsızım” seçeneğini işaretlemişlerdir. Öğrencilerin %12,0’ı “kısmen katılıyorum”, %24,9’u “katılıyorum” ve %52,5’i ise “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. “Kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi ise %89,4 gibi oldukça yüksek bir orana tekabül etmektedir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama değeri ise $\bar{x} = 6,08$ ’dir. Bu bulgu, araştırmaya katılan öğrencilerin çok büyük bir bölümünün insanların yüz ifadelerine çok dikkat ettikleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 17

Politik Beceri Envanterine İlişkin Belirgin Samimiyet Alt Boyutu Katılımcı Görüşleri Dağılımı

SIRA NO	Ölçek Maddeleri	Cevap Seçenekleri														$\bar{x}$
		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılmıyorum		Kararsızım		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
9	Başkalarıyla iletişim kurarken, söylediğim ve yaptığım şeylerde gerçekçi olmaya çalışırım. (BS)	2	,3	2	,3	3	,5	22	3,5	83	13,2	219	34,9	296	47,2	6,22
13	İnsanların, söylediklerim ve yaptıklarımın samimi olduğuna inanmaları önemlidir. (BS)	1	,2	3	,5	10	1,6	10	1,6	52	8,3	200	31,9	361	56,6	6,44
14	Diğer insanlara samimi bir ilgi göstermeye çalışıyorum. (BS)	2	,3	1	,2	6	1,0	12	1,9	86	13,7	209	33,3	311	49,6	6,26

“Başkalarıyla iletişim kurarken, söylediğim ve yaptığım şeylerde gerçekçi olmaya çalışırım. (BS)” ifadesine ilişkin görüşlere bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin %0,3’ü “kesinlikle katılmıyorum”, %0,3’ü “katılmıyorum” ve %0,5’i ise “kısmen katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. “Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum ve kısmen katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi %1,1 gibi oldukça düşük bir orana tekabül etmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %3,5’i “kararsızım” seçeneğini işaretlemişlerdir. Öğrencilerin %13,2’si “kısmen katılıyorum”, %34,9’u “katılıyorum” ve %47,2’si ise “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. “Kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi ise %95,3 gibi gayet yüksek bir değere tekabül etmektedir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama değeri ise $\bar{x} = 6,22$ ’dir. Bu bulgu, araştırmaya katılan öğrencilerin çok büyük bir bölümünün başkalarıyla iletişim kurarken, söyledikleri ve yaptıkları şeylerde gerçekçi olmaya çalıştıkları şeklinde yorumlanabilir.

“İnsanların, söylediklerim ve yaptıklarımın samimi olduğuna inanmaları önemlidir. (BS)” ifadesine ilişkin görüşlere bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin %0,2’si “kesinlikle katılmıyorum”, %0,5’i “katılmıyorum” ve %1,6’sı ise “kısmen katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. “Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum ve kısmen katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi %2,3 gibi oldukça düşük bir orana tekabül etmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %1,6’sı “kararsızım” seçeneğini işaretlemişlerdir. Öğrencilerin %8,3’ü “kısmen katılıyorum”, %31,9’u “katılıyorum” ve %56,6’sı ise “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. “Kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi ise %96,8 gibi oldukça yüksek bir orana tekabül etmektedir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama değeri ise $\bar{x} = 6,44$ ’dür. Bu bulgu, araştırmaya katılan öğrencilerin çok büyük bir bölümünün insanların, söyledikleri ve yaptıklarına inanlarının önemli olduğunu düşündükleri şeklinde yorumlanabilir.

“Diğer insanlara samimi bir ilgi göstermeye çalışıyorum. (BS)” ifadesine ilişkin görüşlere bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin %0,3’ü “kesinlikle katılmıyorum”, %0,2’si “katılmıyorum” ve 1,0’ı ise “kısmen katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. “Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum ve kısmen katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi %1,5 gibi oldukça düşük bir orana tekabül etmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %1,9’u “kararsızım” seçeneğini işaretlemişlerdir. Öğrencilerin %13,7’si “kısmen katılıyorum”, %33,3’ü “katılıyorum” ve %49,6’sı ise

“kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir. “Kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin toplam yüzdesi ise %96,6 gibi oldukça yüksek bir orana tekabül etmektedir. Bu maddeye ilişkin genel ortalama değeri ise $\bar{x}=6,26$ ’dır. Bu bulgu, araştırmaya katılan öğrencilerin çok büyük bir bölümünün diğer insanlara samimi bir ilgi göstermeye çalıştıkları şeklinde yorumlanabilir.

4.2. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt probleminin analizinde ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanterinden aldıkları puanların cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde değişip değişmediğini tespit edebilmek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testine ilişkin sonuçlar Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18

Politik Beceri Envanteri Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı İçin Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Ölçek	Gruplar	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Ağ Yeteneği Toplam	Kadın	315	298,18	93926,50	44156,500	,028
	Erkek	312	239,97	102951,50		
	Toplam	627				
Kişilerarası Etki Toplam	Kadın	315	310,87	97923,50	48153,500	,661
	Erkek	312	317,16	98954,50		
	Toplam	627				
Sosyal Kurnazlık Toplam	Kadın	315	329,31	103733,50	44316,500	,033
	Erkek	312	298,54	93144,50		
	Toplam	627				
Belirgin Samimiyet Toplam	Kadın	315	336,78	106086,00	41964,000	,001
	Erkek	312	291,00	90792,00		
	Toplam	627				
Genel Toplam	Kadın	315	312,79	99475,00	48575,000	,803
	Erkek	312	310,19	97403,00		
	Toplam	627				

Tablo 18’deki analiz sonuçlarına göre araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Ağ Yeteneği boyutu puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($U=44156,500$, $p<,05$). Bu bulgu, Ağ Yeteneği boyutunda kadınların lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği şeklinde yorumlanabilir.

Çalışma grubunda yer alan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Kişilerarası Etki boyutu puanlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulunamamıştır ($U=48153,500$, $p>,05$). Bu durum, cinsiyet değişkeninin ortaokul öğrencilerinin politik

beceri envanteri alt boyutu olan Kişilerarası Etki boyutunda etkili olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Sosyal Kurnazlık boyutu puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($U=44316,500$, $p<,05$). Bu bulgu, Sosyal Kurnazlık boyutunda erkeklerin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Belirgin Samimiyet boyutu puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($U=41964,000$, $p<,05$). Bu bulgu, Belirgin Samimiyet boyutunda erkeklerin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri genel toplam puanlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($U=48575,000$, $p>,05$). Bu bulgular, cinsiyet değişkeninin ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri alt boyutu olan kişilerarası etki, sosyal kurnazlık, belirgin samimiyet boyutlarında ve politik okuryazarlığın geneli üzerinde etkili olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

4.3. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt probleminin analizinde ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanterinden aldıkları puanların sınıf değişkenine göre anlamlı bir şekilde değişip değişmediğini tespit edebilmek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testine ilişkin sonuçlar Tablo 19'da sunulmuştur.

Tablo 19

Politik Beceri Envanteri Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Farklılığı İçin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıra Ortalaması	X ²	sd	p
Ağ Yeteneği Toplam	6. Sınıf	207	301,79	7,145	2	,028
	7. Sınıf	259	336,66			
	8. Sınıf	161	293,25			
	Toplam	627				
Kişilerarası Etki Toplam	6. Sınıf	207	304,46	1,421	2	,491
	7. Sınıf	259	323,85			
	8. Sınıf	161	310,43			
	Toplam	627				
Sosyal Kurnazlık Toplam	6. Sınıf	207	318,16	,442	2	,802
	7. Sınıf	259	308,29			
	8. Sınıf	161	317,84			
	Toplam	627				
Belirgin Samimiyet Toplam	6. Sınıf	207	326,53	4,326	2	,115
	7. Sınıf	259	319,28			
	8. Sınıf	161	289,40			
	Toplam	627				
Genel Toplam	6. Sınıf	207	311,97	1,981	2	,371
	7. Sınıf	259	324,70			
	8. Sınıf	161	299,39			
	Toplam	627				

Tablo 19'daki analiz sonuçlarına göre araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Ağ Yeteneği boyutu puanları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($x^2=7,145$; $p<,05$). Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit edebilmek için Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan testler sonucu 6. sınıf ile 7. sınıf arasında 6. sınıf lehine, 7. sınıf ile 8. sınıf arasında 8. sınıf lehine istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Bu durum sınıf değişkeninin ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri alt boyutu olan ağ yeteneği boyutunda etkili olduğu ve sınıf düzeyi arttıkça ağ yeteneğinin arttığı şeklinde yorumlanabilir.

Çalışma grubunda yer alan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Kişilerarası Etki boyutu puanlarında sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($x^2=1,421$; $p>,05$). Bu bulgu ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri kişiler arası etki boyutuna ilişkin görüşlerinin farklı sınıf düzeyinde benzer bulunduğu şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Sosyal Kurnazlık boyutu puanları sınıf değişkenine göre anlamlı bir fark göstermemiştir ($x^2=,442$; $p>,05$).

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Belirgin Samimiyet boyutu puanlarında sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($\chi^2=4,326$; $p>,05$).

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri genel toplam puanlarında sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($\chi^2=1,981$; $p>,05$). Bu bulgular, sınıf değişkeninin ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlığının alt boyutu olan kişilerarası etki, sosyal kurnazlık, belirgin samimiyet boyutlarında ve politik okuryazarlığın geneli üzerinde etkili olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

4.4. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt probleminin analizinde ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanterinden aldıkları puanların gelir durumu değişkenine göre gruplar arası istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde değişip değişmediğini tespit edebilmek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testine ilişkin sonuçlar Tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 20

Politik Beceri Envanteri Puanlarının Gelir Durumu Değişkenine Göre Farklılığı İçin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p
Ağ Yeteneği Toplam	(0-2500)	184	330,86	6,152	2	,046
	(2501-4000)	205	325,22			
	4001den fazla	238	291,30			
	Toplam	627				
Kişilerarası Etki Toplam	(0-2500)	184	397,61	2,450	2	,294
	(2501-4000)	205	315,86			
	4001den fazla	238	325,07			
	Toplam	627				
Sosyal Kurnazlık Toplam	(0-2500)	184	303,30	,944	2	,624
	(2501-4000)	205	316,89			
	4001den fazla	238	319,79			
	Toplam	627				
Belirgin Samimiyet Toplam	(0-2500)	184	309,69	,252	2	,881
	(2501-4000)	205	312,90			
	4001den fazla	238	318,27			
	Toplam	627				
Genel Toplam	(0-2500)	184	312,47	,313	2	,855
	(2501-4000)	205	319,66			
	4001den fazla	238	310,31			
	Toplam	627				

Tablo 20’deki analiz sonuçlarına göre araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Ağ Yeteneği boyutu puanları gelir durumu değişkenine göre anlamlı bir

farklılık göstermektedir ($\chi^2=6.152$, $p<,05$). Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit edebilmek için Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan testler sonucunda sonucu 0-2500 ile 4001'den fazla arasında 4001'den fazla grubu lehine, 2501-4000 ile 4001'den fazla arasında 4001'den fazla grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Bu durum gelir durumu değişkeninin ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri alt boyutu olan Ağ Yeteneği boyutunda etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Çalışma grubunda yer alan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Kişilerarası Etki boyutu puanları gelir durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($\chi^2=2.450$, $p>,05$).

Çalışma grubunda yer alan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Sosyal Kurnazlık boyutu puanları gelir durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($\chi^2=.944$, $p>,05$).

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Belirgin Samimiyet boyutu puanları gelir durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($\chi^2=.252$, $p>,05$).

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri genel toplam puanlarında sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($\chi^2=.313$, $p>,05$). Bu durum, gelir durumu değişkeninin ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri alt boyutu olan Kişilerarası Etki, Sosyal Kurnazlık, Belirgin Samimiyet boyutlarında ve politik okuryazarlığın geneli üzerinde etkili olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

4.5. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt probleminin analizinde ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanterinden aldıkları puanların yaşanılan yer değişkenine göre gruplar arası istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde değişip değişmediğini tespit edebilmek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testine ilişkin sonuçlar Tablo 21'de sunulmuştur.

Tablo 21

Politik Beceri Envanteri Puanlarının Yaşanılan Yer Değişkenine Göre Farklılığı İçin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Ölçek	Gruplar	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Ağ Yeteneği Toplam	İlçe Merkezi	319	312,55	99704,50	48664,500	,838
	İl merkezi	308	315,50	97173,50		
	Toplam	627				
Kişilerarası Etki Toplam	İlçe Merkezi	319	320,56	102259,00	47033,000	,353
	İl merkezi	308	307,20	94619,00		
	Toplam	627				
Sosyal Kurnazlık Toplam	İlçe Merkezi	319	317,54	101296,00	47996,000	,617
	İl merkezi	308	310,33	95582,00		
	Toplam	627				
Belirgin Samimiyet Toplam	İlçe Merkezi	319	311,16	99260,50	48220,500	,685
	İl merkezi	308	316,94	97617,50		
	Toplam	627				
Genel Toplam	İlçe Merkezi	319	317,61	101319,00	47973,000	,611
	İl merkezi	308	310,26	95559,00		
	Toplam	627				

Tablo 21'deki analiz sonuçlarına göre araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Ağ Yeteneği boyutu puanları yaşanılan yer değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($U=48664,500$, $p>,05$).

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Kişilerarası Etki boyutu puanlarında yaşanılan yer değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($U=47033,000$, $p>,05$).

Çalışma grubunda yer alan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Sosyal Kurnazlık boyutu puanlarında yaşanılan yer değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($U=47996,000$, $p>,05$).

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Belirgin Samimiyet boyutu puanlarında yaşanılan yer değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($U=48220,500$, $p>,05$).

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri genel toplam puanlarında yaşanılan yer değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($U=47973,000$, $p>,05$). Bu bulgu, yaşanılan yer değişkeninin ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlığının alt boyutu olan Ağ Yeteneği, Kişilerarası Etki, Sosyal Kurnazlık, Belirgin Samimiyet boyutlarında ve politik okuryazarlığın geneli üzerinde etkili olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

4.6. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın beşinci alt probleminin analizinde ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanterinden aldıkları puanların iletişim becerisi değişkenine göre gruplar arası istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde değişip değişmediğini tespit edebilmek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testine ilişkin sonuçlar Tablo 22’de sunulmuştur.

Tablo 22

Politik Beceri Envanteri Puanlarının İletişim Becerisine Göre Farklılığı İçin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Sıra Ortalaması	X ²	sd	p
Ağ Yeteneği Toplam	Düşük	87	316,12	,397	2	,820
	Orta	268	318,49			
	İyi	272	308,88			
	Toplam	627				
Kişilerarası Etki Toplam	Düşük	87	193,30	134,674	2	,000
	Orta	268	259,77			
	İyi	272	406,03			
	Toplam	627				
Sosyal Kurnazlık Toplam	Düşük	87	245,45	42,007	2	,000
	Orta	268	284,06			
	İyi	272	365,43			
	Toplam	627				
Belirgin Samimiyet Toplam	Düşük	87	261,75	13,018	2	,001
	Orta	268	306,37			
	İyi	272	338,23			
	Toplam	627				
Genel Toplam	Düşük	87	232,35	51,703	2	,000
	Orta	268	283,36			
	İyi	272	370,31			
	Toplam	627				

Tablo 22’deki analiz sonuçlarına göre araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Ağ Yeteneği boyutu puanları iletişim becerisi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($x^2=.397$, $p>,05$). Bu durum, iletişim becerisi değişkeninin ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri alt boyutu olan Ağ Yeteneği boyutu üzerinde etkili olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Kişilerarası Etki boyutu puanlarında iletişim becerisi değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($x^2=134.674$, $p<,05$). Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit edebilmek için Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan testler sonucu Kişilerarası Etki boyutunda düşük ile orta arasında düşük grubu lehine, düşük ile iyi arasında düşük grubu lehine, orta ile iyi arasında orta grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir.

Çalışma grubunda yer alan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Sosyal Kurnazlık boyutu puanlarında iletişim becerisi değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=42.007$, $p<.05$). Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit edebilmek için Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan testler sonucu Sosyal Kurnazlık boyutunda düşük ile iyi arasında düşük grubu lehine, orta ile iyi arasında orta grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Belirgin Samimiyet boyutu puanlarında iletişim becerisi değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=13.018$, $p<.05$). Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit edebilmek için Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan testler sonucu Belirgin Samimiyet boyutunda düşük ile orta arasında düşük grubu lehine, düşük ile iyi arasında düşük grubu lehine, orta ile iyi arasında orta grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir.

Politik beceri envanteri genel puanlarında düşük ile orta arasında düşük grubu lehine, düşük ile iyi arasında düşük grubu lehine, orta ile iyi arasında orta grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, iletişim becerileri değişkeninin ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlığının alt boyutu olan Ağ Yeteneği boyutu dışında, Kişilerarası Etki, Sosyal kurnazlık ve Belirgin Samimiyet boyutlarında ve politik okuryazarlığın genelinde etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

4.7. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın altıncı alt probleminin analizinde ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanterinden aldıkları puanların okul türü değişkenine göre gruplar arası istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde değişip değişmediğini tespit edebilmek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testine ilişkin sonuçlar Tablo 23’de sunulmuştur.

Tablo 23

Politik Beceri Envanteri Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Ölçek	Gruplar	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Ağ Yeteneği Toplam	Devlet	349	344,11	120093,50	38003,500	,000
	Özel	278	276,20	76784,50		
	Toplam	627				
Kişilerarası Etki Toplam	Devlet	349	317,73	110887,50	47209,500	,561
	Özel	278	309,32	85990,50		
	Toplam	627				
Sosyal Kurnazlık Toplam	Devlet	349	326,63	113993,00	44104,000	,050
	Özel	278	298,15	82885,00		
	Toplam	627				
Belirgin Samimiyet Toplam	Devlet	349	316,09	110316,50	47780,500	,742
	Özel	278	311,37	86561,50		
	Toplam	627				
Genel Toplam	Devlet	349	336,80	117544,50	40552,500	,000
	Özel	278	285,37	79333,50		
	Toplam	627				

Tablo 23'teki analiz sonuçlarına göre araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Ağ Yeteneği boyutu puanları okul türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($U=38003.500$, $p<,05$). Bu bulgu, Ağ Yeteneği boyutunda özel okul lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Kişilerarası Etki boyutu puanlarında okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($U=47209.500$, $p>,05$).

Çalışma grubunda yer alan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Sosyal Kurnazlık boyutu puanlarında okul türü değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($U=44104.000$, $p<,05$). Bu bulgu, Sosyal Kurnazlık boyutunda özel okul lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri Belirgin Samimiyet boyutu puanlarında okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($U=47780.500$, $p>,05$).

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri genel toplam puanlarında okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($U=40552.500$, $p<,05$). Politik beceri envanteri genel toplam puanlarında tespit edilen fark özel okul lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği şeklinde yorumlanabilir. Bu bulgular, okul

türü değişkeninin ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri alt boyutlarından Kişilerarası Etki ve Belirgin Samimiyet boyutlarında etkili olmazken, Ağ Yeteneği, Sosyal Kurnazlık boyutlarında ve politik okuryazarlığın genelinde etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

BÖLÜM V

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulguların sonuçlarına ve bunlara bağlı olarak tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Bu araştırmanın amacı ortaokul 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin politik okuryazarlık becerilerinin incelenmesi olmakla birlikte, bu çalışmada nicel yöntem kullanılmıştır. Ölçme aracı olarak Ferris vd. (2005) tarafından geliştirilen “politik beceri envanteri” kullanılmıştır. 18 maddeden oluşan ölçeğin “ağ yeteneği”, “kişilerarası etki”, “sosyal kurnazlık” ve “belirgin samimiyet” olmak üzere dört boyutu vardır. Araştırmada Kütahya il merkezi ve Tavşanlı ilçe merkezindeki devlet ve özel okullarda öğrenim görmekte olan 627 ortaokul 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencisinin politik okuryazarlık becerileri incelenmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara dayanarak ulaşılan sonuçlara bakıldığında ortaokul 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin politik okuryazarlık becerilerinin “ağ yeteneği” boyutunda ($x=5,91$) “kısmen katılıyorum”, “kişilerarası etki” boyutunda ($x=5,96$) “katılıyorum”, “sosyal kurnazlık” boyutunda ($x=6,08$) “katılıyorum” ve “belirgin samimiyet” boyutunda ise ($x=6,26$) “katılıyorum” seçenekleri çıktığı tespit edilmiştir. Araştırmada çıkan sonuçlara göre politik okuryazarlık becerileri, “ağ yeteneği” boyutunda diğer boyutlara göre daha düşük çıksa da, “kişilerarası etki”, “sosyal kurnazlık” ve “belirgin samimiyet” boyutlarında yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin katılımcılarının genel aritmetik ortalaması ise ($x=5,78$) “katılıyorum” seçeneğinin çıktığı tespit edilmiştir. Bu da katılımcıların politik okuryazarlık düzeylerinin oldukça iyi olduğunu göstermektedir. Akhan (2011)’in sosyal bilgiler öğretmen adaylarıyla yapmış olduğu çalışmasında da genel olarak öğretmen adaylarının politika bilimine yönelik eğilimleri yüksek bulunmuştur. Bu yönü çalışmamız,

Akhan (2011)'in çalışması ile benzerlik göstermektedir. Faiz (2016) öğretmen adayları ve Çınar (2019)'un coğrafya lisans öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada ortaya çıkan sonuçlara göre, coğrafya lisans öğrencilerinin politik okuryazarlık düzeyleri orta seviye bulunmuştur. Bu yönleri ile Faiz (2016) ve Çınar (2019) ile farklılık göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri puanlarına bakıldığında cinsiyet değişkenine göre “kişilerarası etki” boyutunda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu da “ağ yeteneği” boyutunun cinsiyet değişkeni üzerinde genel olarak politik okuryazarlığa etki etmediğini göstermektedir. Ancak cinsiyet değişkeninde “ağ yeteneği”, “belirgin samimiyet” ve “sosyal kurnazlık” boyutları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. “Ağ yeteneği” boyutunda tespit edilen fark kadınların lehine, “sosyal kurnazlık” ve “belirgin samimiyet” boyutunda tespit edilen farklar ise erkeklerin lehinedir. Bu durum cinsiyet değişkeninin ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlığının alt boyutu olan “ağ yeteneği”, “sosyal kurnazlık” ve “belirgin samimiyet” boyutlarında etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Kişilerarası etki boyutunda bir anlamlı farklılığın bulunamaması Faiz (2016)'nın sosyal bilgiler öğretmen adayları ile yapmış olduğu çalışmada cinsiyet değişkenine göre bilgi düzeyleri, duyuşsal eğilim ve beceri-davranış durumlarına göre anlamlı farklılık bulunamaması yönü ile benzerlik göstermektedir. Ağ yeteneği boyutundaki farklılığın kadınlar lehine olması durumu, Çınar (2019)'un coğrafya lisans öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmadaki politik bilgi düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre ortaya çıkan sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Sosyal kurnazlık ve belirgin samimiyet boyutlarındaki erkeklerin lehine olan durum, Toğan (2006)'nın yapmış olduğu çalışmadaki politik katılımın erkeklerin lehinedir. Tarhan (2015)'in öğretmen adayları ile yapmış olduğu çalışmada politik okuryazarlık kavramı hakkında erkeklerin, kadınlara göre daha fazla çıkarımda bulundukları sonucuna ulaşılmıştır. Akhan (2011)'in sosyal bilgiler öğretmen adayları ile yapmış olduğu çalışma ve Çınar (2019)'un coğrafya lisans öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmadaki politik ilgi, siyaset ve coğrafya, siyasal katılım ve siyasal etki boyutlarında cinsiyet değişkenine göre ortaya çıkan sonuçlar ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca Çavuşoğlu ve Pekkaya (2018)'in üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada da cinsiyet değişkenine göre erkeklerin lehine bir anlamlı farklılığa ulaşılmıştır. Kadınların günlük hayatta erkeklere nazaran bazı ailevi mesuliyetleri, politik olarak eğitim ve beceri eksiklikleri veya kadınların harslarının tutumları gibi etkenlerden dolayı kadınlar politik faaliyetlere veya etkinliklere erkeklere nazaran daha az katılmaktadırlar (Dağ ve Koçer, 2019, s. 2166).

Ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde, “kişilerarası etki”, “sosyal kurnazlık” ve “belirgin samimiyet” boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu da “kişilerarası etki”, “sosyal kurnazlık” ve “belirgin samimiyet” boyutlarının sınıf değişkeni üzerinde genel olarak politik okuryazarlığa etki etmediğini göstermektedir. Sınıf düzeyi değişkeninde yalnızca “ağ yeteneği” boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur. Yapılan Mann-Whitney U testi sonucundan 6. Ve 7. Sınıflar arasında 6. Sınıfların lehine, 7. Ve 8. Sınıflar arasında 8. Sınıfların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu da sınıf değişkeninin ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık alt boyutu olan “ağ yeteneği” boyutunda etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Kişilerarası etki, sosyal kurnazlık ve belirgin samimiyet boyutlarında anlamlı bir farka rastlanmaması, Faiz (2016)’nın sosyal bilgiler öğretmen adayları ile yapmış olduğu çalışmasındaki sınıf değişkenine göre bilgi düzeyleri, duyuşsal eğilim ve beceri-davranış durumlarında bir anlamlı fark göstermemesi yönü benzerlik göstermektedir. Çınar (2019)’un coğrafya lisans öğrencileri ile yapmış olduğu çalışma da politik ilgi boyutu puanları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu yönü ile Çınar (2019)’un çalışması da bizim çalışmamız ile benzerlik göstermektedir. Çavuşoğlu ve Pekkaya (2018)’in üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Çalışmamızda anlamlı farklılığa ulaşılan boyut olan ağ yeteneği boyutu ise Çınar (2019)’un çalışmasındaki siyaset ve coğrafya, siyasal katılım ve siyasal etki boyutlarında sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunması yönüyle benzerlik göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre politik beceri envanteri puanlarının gelir durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde, “kişilerarası etki”, “sosyal kurnazlık” ve “belirgin samimiyet” boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu da “kişilerarası etki”, “sosyal kurnazlık” ve “belirgin samimiyet” boyutlarının gelir durumu değişkeni üzerinde genel olarak politik okuryazarlığa etki etmediğini göstermektedir. Gelir durumu değişkeninde sadece “ağ yeteneği” boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda 0-2500 ile 4001’den daha fazla seçenekleri arasında 4001’den daha fazla seçeneği lehine, 2501-4000 ile 4001’den daha fazla seçenekleri arasında da yine 4001’den daha fazla seçeneği lehine anlamlı farklılık göstermiştir. Bu durum gelir durumu değişkeninin ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlığının alt boyutu olan “ağ yeteneği” boyutunda etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Kişilerarası etki, sosyal kurnazlık ve belirgin samimiyet boyutlarında anlamlı fark bulunamaması, Çınar (2019)’un

coğrafya lisans öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmadaki politik bilgi düzeylerinin, duyuşsal eğilim ve davranış ölçeği siyasal katılım boyutu, siyasal etki boyutu, izleyici faaliyetler boyutu, geçiş faaliyetleri boyutu ve gladyatör faaliyetler boyutu puanları gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamaması ile benzerlik göstermektedir. Doğanay, Çuhadar ve Sarı (2007)'nin öğretmen adayları ile yapmış olduğu çalışmada da gelir durumu değişkenine göre anlamlı farklılık bulunamamıştır. Çalışmamız bu yönüyle Doğanay, Çuhadar ve Sarı (2007)'nin çalışması ile benzerlik göstermektedir. Faiz (2016)'nın öğretmen adayları ile yapmış olduğu çalışmasında gelir durumu değişkenine göre duyuşsal eğilim ve beceri-davranış boyutunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Çalışmamızda ağ yeteneği boyutunda rastlanan anlamlı farklılık, Çavuşoğlu ve Pekkaya (2018)'in üniversite öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmadaki gelir düzeyi değişkeni göre anlamlı farklılığın bulunması ile benzerlik göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre politik beceri envanteri puanlarının yaşanılan yer değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığı vakit, “ağ yeteneği”, “kişilerarası etki”, “sosyal kurnazlık” ve “belirgin samimiyet” boyutlarında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır. Bu durum da yaşanılan yer değişkeninin ortaokul öğrencilerinin, politik okuryazarlık alt boyutları olan “ağ yeteneği”, “kişilerarası etki”, “sosyal kurnazlık” ve “belirgin samimiyet” boyutlarının politik okuryazarlığın geneli üzerinde etkili olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Akhan (2011)'in sosyal bilgiler öğretmen adayları ile yaptığı çalışmada öğrencilerin yaşadıkları yerleşim biriminin politikaya karşı eğilimlerini etkilemediğini lakin politikaya karşı ilgileri ve politika konularını takip etme düzeylerini etkilediğine ulaşılmıştır. Çınar (2019)'un coğrafya lisans öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin üniversite eğitimine başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre politik okuryazarlık durumlarına bakıldığında hiçbir boyutta anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Bu yüzden çalışmamız ile Çınar (2019)'un çalışması benzerlik göstermektedir.

Ortaokul öğrencilerinin politik beceri envanteri puanlarının iletişim becerisi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde, “ağ yeteneği” boyutunda anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Bu da “ağ yeteneği” boyutunun iletişim becerisi değişkeninin üzerinde genel olarak politik okuryazarlığa etki etmediğini göstermektedir. Ancak iletişim becerisi düzeyinde “kişilerarası etki”, “sosyal kurnazlık” ve “belirgin samimiyet” boyutları arasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Yapılan Mann-Whitney U testi sonucuna göre “kişilerarası etki” boyutunda düşük ile orta arasında düşük grubu lehine, düşük ile iyi arasında düşük grubu lehine, orta ile iyi arasında orta grubu lehine anlamlı fark olduğu

görülmüştür. “Sosyal kurnazlık” boyutuna bakıldığında ise düşük ile iyi arasında düşük grubu lehine, orta ile iyi arasında orta grubu lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür. Son olarak “belirgin samimiyet” boyutuna bakıldığında ise düşük ile orta arasında düşük grubu lehine, düşük ile iyi arasında düşük grubu lehine, orta ile iyi arasında orta grubu lehine anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Politik okuryazarlık genel puanlarında düşük ile orta arasında düşük grubu lehine, düşük ile iyi arasında düşük grubu lehine, orta ile iyi arasında orta grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür. Bu durumda iletişim becerisi değişkeninin ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık alt boyutları olan “kişilerarası etki”, “sosyal kurnazlık” ve “belirgin samimiyet” boyutlarında etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma sonuçlarına göre politik beceri envanteri puanlarının okul türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde, “kişilerarası etki” ve “belirgin samimiyet” boyutlarında herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanmamıştır. Bu da “kişilerarası etki” ve “belirgin samimiyet” boyutlarının iletişim becerisi değişkenini üzerinde genel olarak politik okuryazarlığa etki etmediğini göstermektedir. Ancak iletişim becerisi değişkeninde “ağ yeteneği” ve “sosyal kurnazlık” boyutlarına bakıldığı vakit anlamlı farklılık tespit edilmiştir. “Ağ yeteneği” ve “sosyal kurnazlık” boyutlarında benzer olarak özel okul lehine farklılık görülmüştür. Yine genel toplam puanlarında da farklılık özel okulların lehinedir. Bu durum okul türü değişkeninin ortaokul öğrencilerinin politik okuryazarlık alt boyutu olan “ağ yeteneği” ve “sosyal kurnazlık” boyutlarında ve politik okuryazarlığın genelinde etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

5.2. Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgular sonucunda cinsiyet değişkenine göre politik okuryazarlık becerisinde erkeklerin lehine bir sonuç çıkmıştır. Bu hususta kadınların politik okuryazarlık becerilerini geliştirecek çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular sonucunda gelir durumu değişkenine göre politik okuryazarlık becerilerinde gelir durumu yüksek olanların lehine bir sonuç ortaya çıkmıştır. Bu yüzden gelir durumu iyi olmayan öğrenciler için politik okuryazarlık becerilerini geliştirecek çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Ortaokul öğrencileri ile nicel bir araştırma olarak yapılan çalışmanın sonuçlarını daha iyi görebilmek adına, yine ortaokul öğrencileri ile politik okuryazarlık becerisiyle ilgili nitel bir araştırma yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Adalar, H. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen eğitiminde finansal okuryazarlık ve öğretimi: Bir model önerisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akhan, O. (2011). *Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının politika bilimine yönelik eğilimlerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aksoy, B. ve Çınar, M. (2019). Coğrafya lisans öğrencilerinin politikaya ilişkin duyuşsal eğilimleri ile davranışları arasındaki ilişki. 2. *Uluslararası Coğrafya Eğitim Kongresi bildirileri 1*, 271-278.
- Aksoy, B. ve Kuru, H. (2019). Ortaokul Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Becerisinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. 2. *Uluslararası Coğrafya Eğitim Kongresi bildirileri 1*, 151-158.
- Alatlı, A. (2014). *Batıya yön veren metinler*. İstanbul: Alfa.
- Alexander, R. (2009). Political Literacy as Information Literacy. *Communications in Information Literacy*, 3(1), 9-13.
- Altun, A. (2005). *Gelişen teknolojiler ve yeni okuryazarlıklar*. Ankara: Anı.
- Arend, H. (1993). *The promise of politics*. New York: Schocken Books.
- Arnhart, L. (2013). Platon'dan Rawls'a siyasi düşünce tarihi (A.K. Bayram, Çev.). Ankara: Adres.
- Aydoğdu, G. (2018). Ortega'ya göre bilim ve teknoloji. Ata, B. (Ed.). (2018). *Avrupa'nın öğretmenini Jose Ortega Y Gasset: Peyzaj pedagojisinden geleceğin eğitime içinde*. Ankara: Pegem Akademi.
- Azer, H. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu sosyal bilgiler 7. Sınıf ders kitabı*. Ankara: Ekoyay.

- Bochel, H. (2009). Political literacy. Active Learning and Active Citizenship: Theoretical Contexts, 150-159. <http://extra.shu.ac.uk/alac/PoliticalLiteracy/text/Political%20literacy.doc> sayfasından erişilmiştir.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri (19. baskı)*. Ankara: Pegem.
- Creswell, W. J. (2014). *Araştırma deseni nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. (S. B. Demir ve M. Bursal. Çev.) içinde (s. 155-182). Ankara: Eğiten kitap. (s.155-182).
- Crick Report. (1998). *Education for citizenship and the teaching of democracy in schools: Final report of the Advisory Group on Citizenship*. London: Qualifications and Curriculum Authority.
- Cummins, J. ve Sayers, D. (1997). *Brave new schools: Challenging cultural illiteracy through global learning networks*. New York: St. Martin's Press.
- Çakmak, E. (2013). Kil Tabletten-Tablet Bilgisayara Okuryazarlık. Gençtürk, E., ve Karatekin, K. (Ed.). (2013). *Sosyal bilgiler için çoklu okuryazarlıklar* içinde. Ankara: Pegem Akademi.
- Çavuşoğlu, H., ve Pekkaya, M. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Siyasete Katılma Davranışları Üzerine Bir İnceleme: Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 294-305.
- Çeçen, A. (1996). *Kültür ve politika*. Ankara: Gündoğan.
- Çınar, M. (2019). *Coğrafya Lisans Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dağ, N. (2012). Vatandaşlığın niteliksel dönüşümü ve vatandaşlık eğitimi üzerine bir betimleme çalışması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 105-118.
- Dağ, N., Sözer, M.A., ve Sel, B. (2015). Political education in school. *Academic Journals*, 10(14), 1881-1887.
- Dağ, N., ve Koçer, M. (2019). Türkiye’de politik okuryazarlık. *Uluslararası Toplum Araştırma Dergisi*, 13(9), 2150-2175.

- Dawes, C. (2014). The relationship between genes, psychological traits, and political participation. *American Journal of Political Science*, 20(2), 888-903.
- Dilek, D. (Ed.). (2016). *Sosyal bilgiler eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Doğanay, A., Çuhadar, A., ve Sarı, M. (2007). Öğretmen Adaylarının Siyasal Katılımcılık Düzeylerine Çeşitli Etmenlerin Etkisinin Demokratik Vatandaşlık Eğitimi Bağlamında İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 213-246.
- Douglas, A. (2002). Educating for Real and Hoped For Political Worlds: Ways Forward in Developing Political Literacy <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.461.8017&rep=rep1&type=pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Faiz, M. (2016). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Siyaset Okuryazarlık Durumları*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Fedayi, C. (2015). *Siyaset bilimi*. İstanbul: Kadim.
- Ferris, G.R., Treadway, D.C., Kolodinsky, R.W., Hochwarter, W.A., Kacmar, C.J., Douglas, C., ve Frink, D.D. (2005). Development and Validation of the Political Skill Inventory. *Journal of Management* 31(1), 126-152.
- Fila, H. (1986b). Politik. *Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi* içinde (c. 18, ss. 9465). İstanbul: Interpress.
- Fila, H. (1986c). Politika. *Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi* içinde (c. 18, ss. 9465). İstanbul: Interpress.
- Fila, H. (1986d). *Siyaset*. Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi içinde (c. 18, ss. 10608). İstanbul: Interpress.
- Heywood, A. (2018). *Siyaset*. Ankara: BB101 Yayınları.
- Kara, H. ve Tangülü, Z. (2017). Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Hukuk ve Politik Okuryazarlığı Üzerine Bir Durum İncelemesi. *Araştırma ve Deneyim Dergisi (ADEDER)*, 2(1).
- Kurt, Ö. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu T.C. İnkılap tarihi ve Atatürkçülük 8. Sınıf ders kitabı*. Ankara: Nev.
- Kuş, Z. (2013). Politik Okuryazarlık ve Aktif Vatandaşlık. Gençtürk, E., ve Karatekin, K. (Ed.). (2013). *Sosyal bilgiler için çoklu okuryazarlıklar* içinde. Ankara: Pegem Akademi.

- Kuş, Z. (2019). Politik okuryazarlık. B. Aksoy, B.Akbaba ve B. Kılcan (Ed.), *Sosyal bilgilerde beceri eğitimi* içinde (s.446-468). Ankara: Pegem Akademi.
- Maitles, H. (1997). *Teaching Political literacy*. Paper presented at the Scottish Educational Research Association Annual Conference, Department of Social Studies Education, University of Strathclyde.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı*. <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686-SOSYAL%20B%C4%B0LG%C4%B0LER%20%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI%20.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Okuryazarlık. (2018) Türk Dil Kurumu içinde Okuryazarlık. (2018) *Türk Dil Kurumu* içinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=POL%C4%B0T%C4%B0KA sayfasından erişilmiştir.
- Politika. (2018). Türk Dil Kurumu içinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=POL%C4%B0T%C4%B0KA sayfasından erişilmiştir.
- Sanders, B. (2013). *Öküzün A'sı* (Ş. Tahir, Çev.). İstanbul: Ayrıntı.
- Selanik Ay, T. ve Yavuz, Ü. (2016). Sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde okuryazarlık becerilerini kazandırmaya yönelik gerçekleştirdikleri uygulamalar. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 31-63.
- Strauss, L. (1978). *The city and man*. ABD: 1964 by The University of Virginia.
- Şan, S. (2019). Etkin vatandaş olma yolunda okuryazar olmak: Politik okuryazarlık ve hukuk okuryazarlığı. C. Öztürk, Z. İbrahimoğlu, G. Yıldırım (Ed.), *21. Yüzyılda vatandaşlık ve vatandaşlık eğitimi* içinde (s. 219-238). Ankara: Pegem.
- Tarhan, Ö. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının politik okuryazarlığa ilişkin görüşleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(3), 649- 669.
- Tarhan, Ö. (2019). *Ortaokul Öğrencilerinin Siyaset Okuryazarlık Düzeyleri ve Temel Siyaset Bilimine İlişkin Görüşleri*. Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Toğan, H. (2006). *Politik Katılımın Eğitim Düzeyi, Cinsiyet ve Psikolojik Değişkenler Bağlamında İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Tokatlı, A. (1980). *Tarih boyunca politika*. İstanbul: Hür.
- Wells, B. (1987). Apprenticeship in literacy. *Interchange*. 18(1-2), 109-123.
- Yayla, A. (2014). *Siyaset teorisine giriş*. İstanbul: Kesit.
- Yıldırım, C., Kaplan, F., Kuru, H., ve Yılmaz, M. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu sosyal bilgiler 7. Sınıf ders kitabı*. Ankara: Devlet.

EKLER

EK 1. Ferris'in Politik Beceri Envanteri

Bu envanter, üniversite öğrencilerinin politik okuryazarlık durumlarını belirlemek amacıyla yapılan bilimsel bir araştırma Ferris vd. (2005) tarafından geliştirilmiş ve araştırmacı tarafından Türkçe'ye çevrili yapılarak uyarlanmıştır. İfadelerin herkesçe doğru kabul edilebilecek yanıtları bulunmamaktadır. Bu nedenle ölçekte yer alan ifadenin karşısındaki seçeneklerden sizin için en uygun olanını seçiniz. Soruları içtenlikle yanıtlamanız, çalışmanın daha nitelikli olmasını sağlayacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

Cinsiyet: 1) Kız 2) Erkek

Sınıf: 1) 6. Sınıf 2) 7. Sınıf 3) 8. Sınıf

Aile Gelir Durumu: 1) 0-2500 ₺ arası 2) 2501 – 4000 ₺ arası 3) 4000 ₺ den fazla

Yaşadığı yer: 1) İlçe 2) İl Merkezi

Arkadaşlarınızla ve çevrenizdeki insanlarla iletişim kurma konusunda bir derecelendirme yaptığınızda iletişim becerinizi nasıl tarif edersiniz:

1) Düşük 2) Orta 3) İyi

Okul Türü 1) Devlet 2) Özel

EK 1. (devam) Ferris'in Politik Beceri Envanteri

	Görüşler	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Başkalarıyla çalışma (ders, ödev, proje vs.) ağırları kurmak için çok fazla zaman ve çaba harcarım. (AY)							
2	Etrafımdaki çoğu insanı rahat ve huzurlu hissettirebilirim. (KE)							
3	Başkalarıyla kolay ve etkili bir iletişim kurabilirim. (KE)							
4	Çoğu insana kolayca uyum sağlayabilirim. (KE)							
5	İnsanları çok iyi anlarım. (SK)							
6	İhtiyaç duyduğumda destek isteyeceğim geniş bir okul arkadaşı ağına sahibim. (AY)							
7	Okuldaki insanlarla etkili iletişim kurabilirim. (AY)							
8	Özellikle başkalarının motivasyonlarını ve gizli gündemlerini algılama konusunda iyiyimdir. (SK)							
9	Başkalarıyla iletişim kurarken, söylediğim ve yaptığım şeylerde gerçekçi olmaya çalışırım. (BS)							
10	Okul ve okul dışında pek çok önemli insan tanıyorum ve çevresi geniş biriyim. (AY)							
11	Okulda diğerleriyle olan ilişkilerimi geliştirmek için çok fazla zaman harcıyorum. (AY)							
12	İnsanlara kendimi sevdirmede iyiyimdir. (KE)							
13	İnsanların, söylediklerim ve yaptıklarımın samimi olduğuna inanmaları önemlidir. (BS)							
14	Diğer insanlara samimi bir ilgi göstermeye çalışıyorum. (BS)							
15	İşlerimde bir şeyler yapmak için bağlantı ve ağılarımı kullanmakta iyiyimdir. (AY)							
16	Kendimi, başkalarına nasıl tanıtacağıma dair iyi sezgilere ve öngörülere sahibim. (SK)							
17	Diğerlerini etkilemek için içgüdüsel olarak, söylenecek ya da yapılacak doğru şeyi her zaman biliyor görürüm. (SK)							
18	İnsanların yüz ifadelerine çok dikkat ederim. (SK)							

Not: (AY) Ağ Yeteneği, (KE) Kişilerarası Etki, (SK) Sosyal Kurnazlık, (BS) Belirgin Samimiyet.

EK 2. Ölçek Kullanım İzni

Development and Validation of the Political Skill Inventory

Gelen Kutusu x

hakan kuru <hakankuru94@gmail.com>

Alici: gferris

24 Mar 2018 17:29

Hello, Mr. Ferris...

I am Hakan KURU, I am a master student at Gazi University in Turkey. I would like to take advantage of your work named "Development and Validation of the Political Skill Inventory." Is it a problem for you? Best regards...

Gerald Ferris <gferris@business.fsu.edu>

Alici: ben

25 Mar 2018 00:06

İngilizce > Türkçe İletiyi çevir

İngilizce için kapat x

Not a problem - use it. Just let me know what you find. GRF

Sent from my iPhone

EK 3. Araştırmanın Uygulaması İçin Onaylanan İzin Belgesi

T.C.
KÜTAHYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 53490996-44-E.23505637
Konu :Tez Çalışması

06.12.2018

ANKARA GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : a) 19/11/2018 tarihli ve 43557 sayılı yazınız.
b) 05/12/2018 tarihli ve 23375341 sayılı onay.

Üniversiteniz Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Hakan KURU'nun, Doç.Dr.Bülent AKSOY'un danışmanlığında "*Ortaokul Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Durumlarının Değerlendirilmesi*" konulu tez çalışması için Valilik Makamından alınan ilgi (b) onay ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize sunarım.

Hasan BAŞYİĞİT
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

"BELGENİN ASLI
ELEKTRONİK İMZALIDIR."
17.12.2018

Ek: İlgi (b) onay (1 sayfa)

M. Kemal EĞMİR
V.H.K.I.

İl Millî Eğitim Müdürlüğü/KÜTAHYA
Elektronik Ağ:kutahya.meb.gov.tr
e-posta:stratejigelistirme43@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Filiz ÖRNEK- VHKİ
Tel: (0 274) 2804392
Faks: (0274) 2804398

Ek 4. Araştırmanın Uygulaması İçin Okullara Yazılan İzin Yazısı

T.C.
KÜTAHYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 53490996-44-E.23375341
Konu :Tez Çalışması

05/12/2018

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) MEB. Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2017/25 nolu Genelgesi.
b) Ankara Gazi Üniversitesi Rektörlüğünün 19/11/2018 tarihli ve 43557 sayılı yazısı.

Bakanlığımızın ilgi (a) Genelgesi doğrultusunda, Ankara Gazi Üniversitesi Rektörlüğünün ilgi (b) yazısında, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Hakan KURU'nun, Doç.Dr.Bülent AKSOY'un danışmanlığında "*Ortaokul Öğrencilerinin Politik Okuryazarlık Durumlarının Değerlendirilmesi*" konulu tez çalışması için ilimiz genelindeki ortaokullarda uygulama yapmak istediği belirtilmektedir.

İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı Hamdi SARIOĞZ'un başkanlığında toplanan değerlendirme komisyonu yapmış olduğu inceleme sonucunda söz konusu tez çalışmasının okullarda uygulanabilir olduğuna karar vermiş olup, eğitim- öğretime aksatmadan, konunun dışına çıkmamaları, bütün sorumluluğun ilgililere ve okul müdürlüğüne ait olmak üzere yukarıda belirtilen anket çalışmasının tamamlandıktan sonra bir örneğinin Müdürlüğümüze verilmek üzere yapılmasını;

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Hasan BAŞYİĞİT
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
05/12/2018

Arif YALÇIN
Vali a.
Vali Yardımcısı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü/KÜTAHYA
Elektronik Ağ:kutahya.meb.gov.tr
e-posta:stratejigelistirme43@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Filiz ÖRNEK- VHKİ
Tel: (0 274) 2804392
Faks: (0 274) 2804398

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...